

„A Lőretojt” helyőrség

IRODALMI-KULTURÁLIS MELLÉKLET

felvidék

2023. karácsony IV. évfolyam 13. szám

Szeresetek: ezt
mondja az Apostol
S ennél különbet
nem mond senkise.
A betlehemi békés
csillagokból
Üzeni ezt ma
a Szivek Szive!

(Juhász Gyula)

2

Jezsó Ákos -
Az év legcsen-
desebb napja

7

Kövesdi Károly -
Szüleföld és
mostohaza

10

Király Anikó -
Meglepetés

11

Z. Németh István -
Úr-Napóleon

”

Szent család (Lapszámunkat Nagy János alkotásaival illusztráltuk. Fotó: Németh László)

vezérvers

A. Túri Zsuzsa

Hazatérés

(Karácsony előtt)

„De ahonnan kiindultunk,
Oda vágyik, visszavágyik,
A bölcsőtől a halálig
Árva szívünk untalan!”
(Sántha Károly)

Csupa csillag, ragyogás az égbolt, sűrű a csend: szinte már zene,
ugyanaz az érzés, ami rég volt: megborzongsz, les rád a Hold szeme.

Lent a kemény, sárba fagyott utca, fent a Tejút: fehér fényzőn.
Lábadnál málló levél, hóbucka a kapuhoz vezető kövön.

Talányokká dermedtek a rózsák a lugasban, s letörlőd a vért
kezeidről, győzzön ma a jóság. Nem magadért. Ami volt, azért.

Ma éjszaka nem kérdezi senki, mit kerestél, utad merre vitt,
van olyan, hogy csak haza kell menni, s megpihenni végre egy kicsit.

A pupillád sötét tóvá tágul, egyre kevesebb már, aki vár,
ezer emlék a képedbe bámul, rég eltűntek csontkeze cibál.

Csak az tudja, milyen hazatérni, ki futott már hegyig, tengerig,
aki látta, milyen messze élni, hol az idő másképpen telik.

Idegenként egyre visszavágyik oda, honnan indult, nyugtalan,
egészen az irgalmas halálig, árva, kihűlt szíve untalan.

Mogorván kirajzolódó házsor, a lámpafény csak a fákig ér,
szíven üt, bár jártál erre százszor, jégcsapok közt álmodik a tél.

fordulópont

ÁDÁM DIÓT TÖR

Megint itt a karácsony, s mi úgy teszünk, mintha nem gyötörne bennünket megint a pandémia, nem fenyegetnék az emberiséget klímakatasztrófák, háborúk, nem tudnánk a világ szegényebb régióiban a világ szegényebb régióiban dúló éhínségről, s mintha az ablakunk alatt nem az apokaliptikus lovasai dobognának, hanem csak gyermekkorunk subás, csizmás betlehemesei vernék le csizmáikról a havat.

S mintha gyermekeink, unokáink még hinnének Jézuskában: meghegyezzük a fenyőtörzs alsó végét, beállítjuk a fát a tavalyi talapatba, s nekiülünk – a diótörésnek.

Modern diótörő csipeszem semmiben sem emlékeztet A diótörő balett meg a belőle készült filmek diótörő bábujára, amely régen feltehetően erős, ijesztően kiálló fogaival ropantotta össze a diót. Nem le-

hetett egyszerű művelet, mert csipesszel sem egyszerű a diótörés: ha nem törik a héja apró szilánkokra, csak megreped, a repedés könnyen becsípheti az ujjad hegyét, s véres lesz a dióval való küzdelem.

De miért van a diónak ilyen kemény héja? Ki ellen, mi ellen kell védekeznie ilyen áttörhetetlen páncéllal? Erre nincs válasz (sőt maga a kérdés sem vetődik föl) sem a színvadi Di-

ótörőben, sem a filmváltozataiban, de még csak a csonthéjas gyümölcsökkel foglalkozó szakirodalomban sem igen.

S az már önmagában is érdekes, hogy a nagy Darwin viszont még az evolúciónak ezzel a bagatelljével is foglalkozott: szerinte a dió héja lehet vékonyabb vagy vastagabb, de annál nem szokott vékonyabb lenni, mint amit a cinege is feltörhet.

S a tudósnak ebből a megjegyzéséből mindjárt két dolog is következik.

Egyrészt megvan a válasz jegyzetem bevezető kérdésére: a dió természetesen a madarak csőre ellen védekezik a vastag héjával, másrészt a közismert „cinegés dió” kifejezésnek is Darwinnál van a magyarázata: cinegés dió = vékony héjú dió.

Egy viszont biztos: ezek a diók itt előttem, a tálban,

fordulópont

amelyeket estig meg kell törnöm, legalábbis „varjas diók”, mert még nekem, a csipeszes embernek is meg kell küzdenem mindegyiknek a páncéljával. A feleségem szerint megéri, mert egyetlen darab diós bejgli annyi antioxidánst, vitamint és kalciumot tartalmaz, mint két doboz gyógyszer. Erről én is olvastam ezt, morgom az orrom alatt, de honnan tudják mindezt a cinegék és a varjak?

Bontom a diószemeket, egyiket a másik után, s közben

ezerfelé kalandoznak a gondolataim. Nem tudom például, miért diószem a diószem, miért nem inkább diófej, hiszen a dió, a szerkezetét tekintve, mintha az emberfejet utánozná: a dióbél csaknem pontos leképzése az agyféltekéknek és lebenyeknek.

Ezzel persze nem mondok semmi újat. Orosz Péter ír William Cole-ról, aki *Ádám az Édenkertben* című könyvében már 1657-ben az ember fejéhez hasonlította a diót: „A kopáncs a húsos fejbőrnek felel meg, a

csontthéj a koponyának, a bél vékony hártója az agyhártyának, a dióbél pedig maga az értelmes agyvelő. És ugyanúgy, mint a dióbélből alkohollal a legnemesebb anyagok vonhatók ki, az ember agyából is alkohol hatására jönnek elő a legnemesebb gondolatok.” (Orosz Péter: *Könyv a dióról*)

Még jó, hogy a kopáncs (a dió zöld burkával, amely később megrepedezik s magától leválik, „somzik”, ahogy nálunk, Gömörországban mondják) már nincs dolgom, de an-

nál többet piszmagok azzal a hártyszerű, megszáradt csírmamaradvánnyal, amely szorosan a dió „féltekéi” közé van ékelődve, s amelyet, ha ügyes a diótörő személy, úgy ki tudja onnan húzni, hogy mind a négy „negyedteke” egyben marad. Ez a diótörés igazi húszárvagása, bevallom, nekem egyetlenegyszer sem sikerült.

Vissza hát William Cole-hoz és Orosz Péterhez: a diót régen, amikor még voltak istenek, az istenek eledelének tartották. Most én a diót, a

karácsonyfa jelképe mellett, inkább a karácsonyi ünnep szimbólumának látom. Együtt van benne az ünnep minden komponense: az újjászületés (ezt a csírmamaradvány jelképezi), az emberi értelem (az agyféltekékre emlékeztető dióbél), az élet (az egészség) karbantartása (az antioxidánsok és vitaminok által), valamint a diós bejgli és az alkohol konnotációi.

Kellemes karácsonyi ünnepeket hát a dióbéllel félig telt tálam mellől!

AZ ÉV LEGCSENDESEBB NAPJA

Az év legcsendesebb napja. Ilyenkor valahogy még a falióra is halkabban ketyeg, hiszen megszületett a Megváltó és nem akarja felriasztani a kisdedet. Lecsendesül a világ, megszűnik minden gond és baj, az emberek szíve pedig telítődik szeretettel. Mert karácsony van, és itt van, újra itt van, közöttünk az, aki el sem ment: a világra jött Megváltó.

Jézus Krisztus születésének napját latinul *Natalis Domini*nek nevezik. A nyugati kereszténység december 25-én, a keleti pedig január 7-én ünnepli. A két dátum közötti különbséget az okozza, hogy a keleti liturgiában mind a mai napig a régi, Julian-naptár a használatos, amely a nálunk, Nyugaton bevett Gergely-naptárhoz képest 13 napos késésben van. Abban azonban a ke-

reszténység mindkét nagy ága megegyezik, hogy Jézus Betlehemben, Máriától született, de hogy pontosan mikor, azt nem tudjuk, hiszen az Evangéliumok e téren meglehetősen szűkszavúak. Nem árulják el, hogy melyik hónapban történt, csak annyit lehet megtudni belőlük, hogy valamikor az esti órákban, amikor már égtek a pásztorok tábornövei, az égen pedig látni lehetett a

csillagokat. Márpedig abból, hogy a pásztorok kint éjszaka káztak a mezőn, arra lehet következtetni, hogy Jézus nem télen született. Mi mégis télen ünnepeljük a születésnapját.

Elgondolkodtató, hogy a kezdeti időszakban a keresztények eltérő időpontban ünnepezték Jézus születését: voltak olyan közösségek, ahol január 6-án, vagyis Vízkereszt napján, másutt április 18-án, vagy május 20-án. Aztán egy időre január 6-a lett az először Nyugaton, később Keleten is elfogadott dátum.

Mindez még az őskeresztények idejében volt.

A 325-ben ülésezett niceai zsinat határozott úgy, hogy december 25-én kell ünnepelni ezt a napot. Mivel nem tudták a zsinati atyák, hogy pontosan mikor is született Jézus, jobb híján kijelöltek egy napot, hogy attól kezdve az egész keresztény világ akkor ünnepelje a Megváltó világrajöttét. Döntésükben az is tetten érhető, hogy ellensúlyozni kívánták a Római Birodalomban az idő tájt igencsak népszerű Mithrasz-kultuszt, amely a téli napfordulón ünnepelte a Napisten sötétség feletti győzelmét.

December 25-e tehát eredetileg pogány ünnep volt. A zsinati atyák azonban azt mondták: Jézus legyőzte a sötétséget, s a pogány kultuszt ezzel mintegy „megkeresztelték”.

Az Evangéliumok Jézus születésének számos titkát mégis elmesélték. Ilyen a háromkirályok, vagy napkeleti bölcsek története, kiket egy csillag vezérelt a messzi ide-

genből, távoli tájokról, hogy tiszteletüket tegyék a kis Jézus előtt. Máté evangéliumából (2,1-11) tudjuk, hogy a keresztény hagyományok által Gáspár, Menyhért és Boldizsár névvel emlegetett bölcsek messzi tájokról érkeztek. Adjuk is át a szót a szent szerzőnek: „*S lám, a csillag, amelyet napkeleten láttak, vezette őket, míg végre meg nem állt a hely fölött, ahol a gyermek volt. A csillagot megpillantva nagyon megörültek. Bementek a házba, és meglátták a gyermeket anyjával, Máriával. Leborultak és hódoltak neki, majd elővették kincseiket s ajándékokat adtak neki: aranyat, tömjént és mirhát*”.

Miért mesélt az első történetről szemérmesen, a másodikról részletesebben az evangélista? Mert a szent szerző szerint nem az a lényeg, hogy az év melyik napján ünnepeljük a Megváltó születésnapját. Sokkal fontosabbnak tartotta, hogy ne csak egyetlen napon tiszteljük. Jézust szüntelenül, folyamatosan keresni kell, mint ahogyan a háromkirályok is tették, de ami még ennél is fontosabb, hogy legfőbb tanítása, vagyis a szeretet parancsa szerint éljünk! Mert csak ekkor tudja a szeretet igazából betölteni a szívünket. Ilyen értelemben legyen tehát minden nap karácsony, Jézus születésének ünnepén pedig csendesedjen el a világ, még a falióra is halkabban ketyegjen, hogy meghallhassuk szívünk igazi üzenetét, a szeretetet, merítsünk erőt belőle – és éljünk aszerint!

Jezsó Ákos

Nagy János: Mátyás

előretolt
helyőrség

Mellékletünk az Előretolt Helyőrség lapcsalád tagja • Kiadja: **Lilium Aurum Kft.** • Főszerkesztő: **Farkas Wellmann Endre** • Felelős szerkesztő: **Hodossy Gyula** • Szerkesztők: **Póda Erzsébet, Z. Németh István** • Főmunkatárs: **Kövesdi Károly** • Tiszteltbéli konzulens: **Tóth László** • Szerkesztő-koordinátor: **Nagy Erika** • Korrektor: **Tóth Ozsvald Zsuzsanna** • Tördelőszerkesztő: **Rácz Éva** • Nyomda: **Délkelet-Press Kft.** • Terjeszti a **Magyar7 - Pro Média Alapítvány** • Elérhetőség: **helyorseg@liliumaurum.sk** • Honlap: **helyorseg.ma** • Támogató: **Magyar Kultúráért Alapítvány** • Támogatáskezelő szervezet: **Petőfi Kulturális Ügynökség Nonprofit Zrt.**

Petőfi
Kulturális
Ügynökség

karácsonyi gondolatok

ÖRÖK ÜZENET

Csáky Pál

Még csillognak a karácsonyi fények a kirakatokban, még szólnak az üzletekben szebben-torzabban a karácsonyi dalok, még ünnep előtti rohanásra ösztönöz a hangulat s az egyre fogyó idő, még az utolsó ajándékokon jár az eszünk, de már érezzük, tudjuk, hogy eljön a pillanat, amikor legalább egy estére elcsendesedik a világ, s olyan béke száll közénk, mint soha máskor. Van, aki azt mondja erre: ha a kereszténység mást nem is adott volna a világnak, csak a szentestét és a karácsonyi ünnepkört, már akkor is nagyon hálásak lehetnénk mindezért.

Ám meg merjük-e, meg tudjuk-e, meg akarjuk-e fejteni, mi történik velünk karácsonykor?

Az elsődleges válaszok persze azonnal jönnek: az emberek a jobbik énjüket keresik ezen az ünnepen, egymás felé fordulnak. Nagy távolságokból is igyekeznek hazajutni, s ha nem is látják egymást egész évben, ezen az ünnepen, a béke és a szeretet ünnepén mégis megmozdul bennük valami, s megnyílnak egymás irányában. Igen, ez így van, de attól még ott a nagy kérdés: miért? Mi az a belső erő, amely ilyen viselkedésre készíti bennünket?

Mert nem csupán találkozni akarunk egymással, együtt megélni az ünnepet: ajándékokat is adunk, kölcsönösen. Évszázadok alatt kialakult szokás ez, jön erre is a gyors magyarázat, de a lényeg nem tartalmazza ez a válasz sem: miért? A hétköznapi életben arra vagyunk szocializálva, hogy kapjunk, másoktól várunk valamit. Most pedig adunk, örömmel. Miért alakult ki mindez? Miért tartja fontosnak hívó és nem hívó, hogy ilyen

módon, egyformán viselkedjen? Csak azért, mert a történet nagyon szépen van felépítve?

Ott van benne a gyermek – ki az, aki nem puhul meg egy újszülött láttán? Ott van benne a kiszolgáltatottság, Józsefet és Máriát senki nem fogadja be – ez irántuk való szimpátiát, sőt szánalmat is ébreszt bennünk. Ott az angyalok, a pásztorok hódolata – alázatukkal, szerénységükkel, odafigyelésükkel a legszebb emberi tulajdonságokat mutatják fel. S ott vannak az ünnepkörben a már-már giccsesnek tűnő külsőségek is: a villogó fények, a csillogó díszek, a fülbe-mászó dallamok, amelyek a földi pompát viszik a képbe. Csak a mélybeli válasz hiányzik: miért, miért, miért mindez? Mi ösztönöz mindannyiunkat arra, hogy ezt a hozzáállást elfogadjuk, sőt, annak részesei legyünk? Mi mozdul meg ilyenkor bennünk, miért várjuk annyira ezt a pillanatot?

Talán azért, mert karácsony az az ünnep, amely a legteljesebb módon szembesít bennünket emberi mivoltunk korlátaival. S az általa vágott résen át megcsillantja előttünk az esélyt arra, hogy elérhető a végtelen, hatására be tudunk fogni valamit a teljességből. Mert be kell vallanunk, hogy a világmindenségéből sugárzó ridegség, de a körülöttünk és bennünk örvénylő, gyakran magát kellető valóság is bármennyire az anyagi kiteljesedés vagy a modernitás tetszetős köntösében kínálja fel magát, nem tesz igazán boldoggá bennünket. Néha szinte az ellenkező hatást fejt ki: fokozza vágyunkat az elérhetetlen után, erősíti ösztönös menekülési vágyunkat attól az

ürességtől, amely oly gyakran megkísért bennünket, körülölel, s néha ott hullámszik a lelkeinkben is. Ilyen pillanatokban zuhan ránk teljes súlyával elesettségünk és kiszolgáltatottságunk érzete: az emberi lét végességének súlya. S talán épp karácsonykor sejtünk meg valamit mindezek ellentétes pólusaiból: a lelki melegségből, amelyre öntudatlanul is, kimondatlanul is egész évben áhítózunk, s az embertársainkkal való kapcsolat felemelő voltából. Ilyenkor tudatosítjuk fokozottabban modern kori Szókratészekként, hogy lényegében semmit nem tudunk létünk három alapkérdéséről: honnan jöttünk, hová tartunk, és a legfőképpen miért történik mindez? Mi létünk igazi értelme?

Ezek a kérdések persze nem naponta jönnek szembe velünk, a mindennapok valósága inkább a megélhetés ezer kihívását feszíti elénk. De ettől még léteznek. Ignorálni őket egyenlő lenne a szellemi-érzelmi öngyilkossággal. Örömteli tény, hogy a válaszok megfogalmazásához az idén jubiláló Madáchunkat is segítségül hívva találunk némi kapaszkodót. A vallások igyekeznek segíteni ebben, de ezt teszi az irodalom, a zene és a művészetek többi ága is. Mindezek támogatnak bennünket abban, hogy fölül tudjunk emelkedni létünk biológiai szintjén, s legalább megsejtsünk valamit a válaszokból a három kínzó kérdésre: honnan, hová és miért?

Meggyőződésem szerint erről szól a Tragédia is. Hogy az ember lényegében egy állatfaj, s ha megmarad csak a biológiai lény szintjén, akkor története oda torkollik, amit Madách leír: a

Nagy János alkotása

reménytelenségbe, az értelmetlenségbe, s végsősoron a fagyhalálba. A nagy kérdés tehát az, hogyan lehet mindebből kitörni?

A Madách által is megfogalmazott két üzenet segít betájolódni: a napi küzdés az állati dimenziókból való kiemelkedésért, a szellem szabadságáért komoly lehetőség. Esély: ember küzdj és bízza bízzál! Emeld fel néha a tekinteted, ne csak a földet vizsgál, nézz a magasba is néha. S lásd meg a csodát, amely ott van mindennap körülöttem és bennem.

De mégis minek? Mivégre mindez? – kérdezhetne vissza Madách stílusában bárki. Erre Éva adja meg a választ: anyának érzem magam. Vagyis: az élet nem szűnhet meg, a nagy titoknak tovább kell hullámszania, s a szükséges folytonosságot az új élet létrejötte garantálja.

A választ tehát a három nagy kérdésre – honnan, hová és miért – a karácsony sem tudja igazán megadni, mert ez a legnagyobb titok a világmindenségben. De a lehetséges legjobb útmutatást adja: lelki melegséget kínál, a megnyílás lehetőségét és reményt az örök újjászületésre. Esélyt az állati szintű létből való kiemelkedésre. Ezzel tudja a legjobban betölteni azt az űrt a lelkeinkben, mely kimondatlanul is annyira nyomaszt bennünket.

Egy pici fényt ad, amely képes beragyogni az egész mindenséget. Elhossa a legnagyobb ajándékot, a belső békét a lelkeinkbe, néhány órára képes szinte az angyali szférákba is felemelni bennünket. S ha könnyek is felcsillannak ilyenkor a szemünkben, ne szégyelljük őket: azok a megigazulás, a felszabadulás könnyei.

vers

Kovács Balázs

készülődés

zsebre tett kézzel érkezel.
egy tavaly ilyenkor
használt papír zsebkendőt
gyűrögtesz benne.
a távoli motor bűgását
visszafojtott ünnepi morajlásnak hallod.
megnyugtató, mint a mozdulat,
ahogy majd párnádat megigazítva
leülsz közénk a helyedre.
hallod éneküket, mint
dermedt mező remegését
egy kiszáradt patak szélcsendjéből.
egy eldeformálódott cukorkára
száradt csomagolást kapargatsz.
ahogy benyitsz,
a kiszűrődő fényben
megélnékülő,
főútra leereszkedő kód

térfogata megegyezik
a járdán gyülekező,
egymással kezét fogó,
hiányzó férfiak leheletével.
a zsebed alján összegyűlt
azonosíthatatlan törmelék
mint rózsafüzért, morzsolod.

próbálja úgy
hagyni magát

mint a puhadrótos műfenyőt.
néhány ág végét felhajlítja.
a cernán lógó üveggömbök
porán keresztül szebbnek tűnik,
amit benne lát.
nem teszi vissza
törésgátló dobozaikba,
talán már nincsenek is meg.
nem bagozza ki a fényfüzért.

óvatosan emeli fel,
nehogy lepotyogjanak
a rég elfogyasztott
szaloncukrok papírjába
csomagolt kövek,
a megváltó születését
ábrázoló képeslapok,
hátoldalukon a feladó
érvénytelen címével.
maga elé tartva
megy fel a létrán a padlásra.
visszavinni mindig nehezebb.

ezerszer látta

nem énekel,
nem díszít,
nem vár.

nem olvas,
nem főz,
csak áll.

elromlott a hűtő,
az ima,
a barackfa,

nincs hó,
nincs mise,
nincs kocma.

ugyanaz a film!
itt is ugyanaz a film!
ugyanaz a sopánkodás,
hogy ugyanaz adják.

legalább a reklámok,
az unokák,
ahogy hazudnak,

az átlátszó,
az új,
az aranyos,

az hat.

karácsonyi gondolatok

NAPKARÁCSONY

Hogya György

Karácsony és Nap? Hogy jön ez össze – kérdezhetné az olvasó, aki megszokta, hogy ilyenkor, év vége felé csilingelő harangszóval és szikrázó csillagszórókkal ünnepeljük a kis Jézus születését. Mások azonban némán bólogatnak, mivel jól tudják, hogy ez a szent ünnepünk sem került el a pseudomorfózis törvényszerűségét, és bölcs papjaink, püspökeink, engedve az ősi hagyományoknak, icipicit igazítottak egyes kinyilatkoztatások idején és módján.

Istenfia születésének időpontja nem véletlenül lett épp a téli napfordulóhoz (december 21.) közeli napra téve. Kompromisszum volt ez, hiszen a kereszténység előtti időkben az emberek számára ez az ősi ünnep évezredek óta a Nap születését jelentette, legyen az akár az akkád Samas, az egyiptomi Ré, a görög Hélios, vagy a perzsa és a római birodalom egész területén tisztelt Mithra.

A Spengler által bevezetett pseudomorfózis értelmezése szerint a mi (keresztények) esetünkben is arról van szó, hogy a kultúrközi kapcsolatokban az újonnan kialakult forma nem fojtotta meg a kellő belső erővel

rendelkező régebbi kultúrát (a Nap születésének ősi ünnepét), hanem valamiképp beleépítette saját formavilágába.

Nos, mint mindannyian tudjuk, ez történt a karácsony esetében is. Hogy mindez a későbbiekben az ünnepi misék, csilingelő harangszók, betlehemezések járulékaival egészült ki, nemcsak az emberek szeretet iránti igényét, de az emberi fantáziát is dicséri.

Jézus születése időpontjának megválasztása eme elgondolás miatt cseng össze a régi Nap születésének ünnepével, „valamiféle” folytonosság tehát egy új formában megmaradt, az ünneplés módja azonban évszázadok kitarató, lelkes ösztönzésének köszönhetően alakult, és gondolom, alakulni, változni is fog a jövőben.

Ha netán valaki rossz néven veszi ezt a magyarázatot, meg kell nyugtatnom, akár tudatosítjuk, akár nem, az életet adó Nap iránti tisztelet és hála örökre a lelkünkbe vésődött. Emberi mivoltunk és talán megmaradásunk legfontosabb feltétele, hogy a teremtés iránti tiszteletünk és hálánk mellett a szeretet és megértés továbbra is ott ragyogjon a szívünkben.

Nagy János: Balassi Bálint

LEGYEN VÉGE MÁR!

Ollé Tamás

Nagy János: Beethoven és a halhatatlan kedves

Olvasom, hogy 1956 decemberében csak szentestére oldották fel a forradalom leverése óta tartó kijárási tilalmat, az éjjeli misére való tekintettel. A keserűség és kiábrándultság mellé jutott még az asztalra némi bor, alma és zsírszalonna. Márai szavaival élve nem csillogott a fákon. „Nincs más, csak fagy, didergés, éhség” – írta Mennyből az angyal című versében a kassai polgár, New Yorkból.

Sok minden változott azóta, rendszerek jöttek-mentek, de a bizonytalanság íze ugyanolyan maradt. 2019 szilveszterén még önfeledten búcsúztattuk az évtizedet, a fogyasztói társadalom és az általános jólét aranykorát, a boldog békeidőket. Aztán jött a koronavírus, tavaly az ukrajnai háború és az energiaválság, jelenleg pedig az izraeli–palesztin konfliktus miatt forrong a világ. Babits Mihály *Húsvét előtt* című klasszikusának sorai jutnak eszembe: „...elég volt! / (...) béke! béke már! / Legyen vége már!” De nincs vége, s lassan már fel sem merjük tenni a költői kérdést: lehet-e még ennél rosszabb?

Mit tesz ilyenkor az egyszeri ember, főleg így karácsony közeledtével, ha nem a jól bevált történetekbe kapaszkodik? Azokba, amelyek reményt adnak, s amelyek megmutatják, hogy a legnagyobb embertelenségek idején is voltak, akik emberek tudtak maradni. Ott van például a híres karácsonyi tűzszünet, amikor is 1914 karácsonyán, a nyugati fronton szembenálló katonák rövid időre akasztották fegyvereiket, s az ünnep apropóján előmászta a lövészárkokból, hogy együtt ünnepejenek. Tették mindezt annak ellenére, hogy a felső vezetés megtiltotta a közösködést.

Manapság sokan egyfajta nyúgként éljük meg az ünnepeket: ajándékozni kell, rokonokat látogatni, s novembertől hallgathatjuk a karácsonyi dalokat a tömött üzletekben. Az elüzletiesedés és az elidegenedés ellenére azonban nem árt észben tartani, hogy gyakorlatilag ez az egyetlen időszak az évben, amikor egy kicsit lelassulhatunk, s időt szánhatunk egymásra. Tegyük hát félre ellenérzéseinket és becsüljük meg azt, ha idén is együtt ünnepelhetünk, s jut valami az asztalunkra!

karácsonyi gondolatok

EMLÉKEK ÜNNEPE

Ebben a hasadozott, információkázos világban sokszor úgy tűnik, semmi sincs már a helyén – és valóban nincs is. Eltűnnek az emlékek és a hagyományok, szétbomlanak a családok, évezredek tudása és bölcselletei válnak pillanatok alatt elfeledetté, ártírtakká, újraértelmezettek. Nem találjuk a helyünket, s lassan már azt sem fogjuk tudni, fiúk vagyunk-e vagy lányok... Ez a ránk erőltetett helyzet pedig bizonytalanná, neurotikus-sá tesz, hiszen tudjuk, az ember akkor van igazán harmóniában, akkor tud értékes és hasznos lenni, ha egyensúlyban van önmagával, ha ismeri a gyökereit, tudja, hogy hova tartozik.

Itt az esztendő vége, ilyenkor sok minden megjelenik a karácsony témájáról: millió elhasznált, de mutatós frázis, a valóságtól elrugaszkodó kijelentések és megállapítások, „pozitív” képek. Valójában csak a novembertől tartó rohanási és bevásárlási láz utáni összeroskadás az, amit ünnepnek hiszünk. Az ajándékokba évközben is „belefulladunk”, és nincs semmi, ami meglepetést szerezne, vagy amivel másokat meglephetnénk. Persze az előbbi mondat írói túlzás, mert vannak még meglepetések, és vannak szépen megtartott ünnepek. A hozzánk elérő világhírek és napi információbombák azonban szétrombolják a lelki békénket, kifelé irányítják a figyelmünket. A figyelmünket, amit már nem vagyunk képesek tartósan és hosszabban fenntartani az agyunkba hatoló programozás miatt.

A karácsony a csillogás és a nagy evés-ivás-bulizás hármán kívül a magány ünnepe is. Mert ezek a zajos külsőségek nem jók semmire. Nem vigasztalják meg a lelket, nem adnak feltöltődést, nem csillapítják lelki viharainkat, nem élesztik fel a kihűlt szerelmeket és nem támasztják fel a megszűnt szeretetet sem. Talán csak ideig-óráig. Persze meglehet, manapság már ez a rövidke idő is okozhat némi vigaszt.

Amikor karácsony szóba kerül, elsőként mindig gyerekkorom emlékei bukkannak fel. Amikor az egész konyhát betöltötte anyukám süteményeinek mennyei illata, s az ünnepet beragyogta izgatott, kedves arca, szőke hajfürtjeinek aranysága. Amikor Ádám, Éva délelőttjén átszaladt hozzánk a szomszéd néni, hogy hozzon egy bögrével a saját termésű öregbabjából. Mire nagyanyám egy tarisznya pucolt diót öntött szomszédasszonya kötényébe. Csacsogtak kicsit az utca kapuban családról, főzésről, ünnepről, erről-arról. Tenyerüket dörzsölgették a hidegben, aztán békés ünnepekét kívánva elváltak egymástól.

E napon dél után már nem volt ildomos más házát fölkeresni. Nem is jött az ünnepek alatt hozzánk az esti mendikásokon kívül senki sem. Igazi zárt családi ünnep volt az a régi. Együtt készülődtünk, várakoztunk, beszélgettünk. Nagyanyám almaillatú szobájában a régi kalendáriumokból olvasott, vagy az emlékeiből fölbukkanó történeteit osztot-

ta meg velem. Miközben szavait hallgattam, el is felejtkeztem arról, milyen kíváncsi vagyok az ajándékomra, s hogy csak arra várok, hogy a másik szobába angyalszárnyán berepül-

jön az igazi Jézuska – akit persze édesanyám gondos kezei segítettek... Szébbek és értékesebbek voltak azok a percek minden más ajándéknál. Felejthetetlen pillanatok, melyek

varázsát nem hozza már vissza semmi, csupán az emlékek őrzik hűségesen. Az emlékek, amelyeket módszeresen próbálnak kimosni a tudatunkból a „nemistudomkik”...

Póda Erzsébet

Nagy János alkotása

EMBERI ALKOTÁS ÉS ÜZENET

Vajon miért alkotunk? Mi az oka annak, hogy a kreativitás gyakorlata feltölti az embert? Elég, ha önmagunk mentális-lelki igényét, tudatunk-tudatalattink kíváncsiságát fogalmazzuk meg vagy elégítjük ki az alkotással, vagy az élményeinket, meglátásainkat meg is kell osztanunk másokkal is ahhoz, hogy az alkotási folyamat egésze tökéletesedjen?

Nemrég olvastam hasonló kérdéseket egy művészeti pályázat felhívásában, gondolatébresztésnek szánt bevezetőjében, s be kell látnom, ez az egyébként nem új felvetés megérintett. Alapvetően evidens, hogy visszajelzés nélkül semmilyen kommunikáció nem ér sokat. Sőt, a kommunikáció szó

eredeti jelentése is magában foglalja a tény, hogy az adat vagy információ az egyik ponttól egy másik pontig halad, azokat mintegy összeköti; csak az utóbbi időkben mintha sokan meglepednének azzal, hogy valami „ki lett kommunikálva”, és az már nem számítana, hogy az üzenet meg is érkezett-e, és megértésre talált-e.

A művész alkot, és ezt, mivel társas lény, meg is szeretné osztani másokkal, hogy visszajelzést kapjon és megbizonyosodjon arról: értékes volt-e az alkotása, hatott-e másokra, befogadásra került-e. A tanítások, a bölcsességek az idők kezdetétől fogva tovább öröklődtek, hogy a következő generációknak utat mutassanak.

Persze nem mindig konzekvensen, sőt, a történelem sokszor bizonyítja, hogy a fejlődés, a tapasztalatokból való tanulás (vagy nem-tanulás) nem a pozitív irányba viszi előre az életet – az erőhatások kaotikus eredői tragédiákba torkollnak, fájdalmas veszteségeket okozva mindenkinek, változó intenzitással és súllyal.

Személyes életünkben is sokszor a kimenő információra figyelünk jobban, és a válaszra nem eléggé, vagy egyáltalán nem is figyelünk. Pedig sokszor ott van a válasz előttünk, látjuk, halljuk, de nem tudjuk befogadni. Csak a kimenő információkra fókuszálunk, miközben nem figyelünk annak befogadására. És ezzel sokat

veszítetünk; talán valamikor majd észrevesszük, hogy már egy ideje – vagyis már egy jó ideje – elhangzott, megtörtént, teljesült, megértésre talált a küldött jel, szignál, segélykérés vagy fontos adalék. Csak nem vettük észre... És nem figyelünk a válaszra, ezért végleg elveszítettünk valamit. Vagy az üzenet mégsem ért célba, nem ment át, nem rezonált, nem talált befogadásra. Ilyen is van, még ha fájdalmas is elfogadni, vagy úgy érezzük, hogy nem is vagyunk rá képesek. És mégsem kell, hogy késő legyen, mert soha nincs túl későn. Ha bármit a helyére lehet tenni, elmondani, megosztani, megbocsátani, ahhoz sosincs későn. Ha nem is ugyanúgy,

ugyanoda kerül a hiányzó darab, mint ahová kerülhetett volna adott esetben, ha a maga idejében történik, mégis a helyére kerülhet. Ha utólag is, haloványan, látszólag erőtlennül – de a Szentlélek erejével, megkérdőjelezhetetlenül.

Karácsonykor, az ünnep örömeiben, amikor a családtagok és a barátok lélekben közelebb kerülnek egymáshoz, amikor a hívó emberek vallásos emelkedtségükben felismerik egy új kezdet lehetőségét, mindannyian esélyt kapunk arra, hogy ezeket a célt nem ért üzeneteket vagy az ezekre adandó, elmulasztott válaszokat a helyükre tegyük, és a hitben megerősödvé érezzük a hálát Jézus Ünnepe-
pen.

Bolemant László

karácsonyi gondolatok

„...CSÖNDJE ÓVJA KERTJEINK...”

Karácsonyodik / fegyverszünetek csöndje / óvja kertjeink; írtam e tizenhét szóttagost közel fél évszázada, tele a fiatalság optimizmusával, reményével s a daccal, hogy igen, majd mi.

Eljő hozzánk s bennünk a Megváltó – csak föl kell nevelnünk, s megóvnunk a kísértésektől. Csak el kell hitetnünk Vele, hogy méltóak vagyunk rá, készek vagyunk követni őt. Az-

tán elmúlt karácsony. Az első, a tizedik, a sokadik. Egy ideig még simítgattuk a sztaniolpírba képzelt álomország-térképeket, de jöttek azokból is a tanítások: nincs olyan térkép,

ami ne szakadna el, ha többen is simítgatják hol erre, hol arra. És az álmok országában is van nappal és van éjszaka; de ha mindkettőben aranylik az országalma, messze gurul, bizony, tőled annak gyümölcse; s minél boldogabbá tesz téged a vashatos öröme, annál értetlenebbül néznek majd rád. És lassan-lassan te is értetlenül nézed s hallgatod immár siheder megváltódat – csöndben kerülni kezded társaságát. Ha követed is még, immár csak messziről. Mégis, milyen követségbe jött ő? Balga gyermek maradt, lám; hiszi s bízza a csodát. Hogy az ember megváltásra várt és jóra született és nem téveszthető meg senki hamis próféta által és mindig és mindenkor jó – mert jönnek lenni élet. Jónak lenni: létezés. Jónak lenni: mag hó alatt, rügyfakadás, szentivánj, örök visszatérés. Jónak lenni: a létezés öröme, értelme, lehetősége. S minden csak ezután jön, ebből fakadhat föl bennünk: a szeretet, a bizalom, az értelem s az érzélem. S gurulnak az aranyfüstös szavak, felszínük megtapad kezünkön, ajkunkon, csillogással vonják be az időt, sercegő lampionfüzéreket

Tamási Orosz János

hallgatunk s szavalunk, már minden nap ünnep, kiáltjuk, hiszen annak gondoljuk a napok szolgálatát, reggeltől estig, estétől reggelelig, az év minden napján. Mert minden nap új küzdelem kezdetével virrad ránk, s minden küzdelem győzelmet hoz. Nem, nincs bukás. Észrevenni azt kinek lenne ideje ott, hol a cél a küzdelem maga? S a jutalom a győzelem ígérete s az ígéret valóságába vetett hit maga a győzelem jutalma. Valami s valaki győzelme – s e győzelem alamizsnája lett hited jutalma. De mi történt közben? Nem kérdezed, hiszen észre sem veszed. Hiszen a küzdelem körforgása nem állt meg – még csak meg sem torpant. Egyetlen út tűnik immár logikusnak: a bölcsőtől a kálváriáig tartó.

De ma még készülődünk. Jászolt építünk és reményt. Érkezik. S hisz bennünk, hiszi, hogy méltóak vagyunk rá, s készek vagyunk követni őt. A lelkünk készen áll, ha a testünk erőtlen is. Most még csak a miénk az. De tudjuk, hogy jónak lenni: létezés. Jónak lenni: mag hó alatt, rügyfakadás, szentivánj, örök visszatérés. Akkor is, ha – karácsonyodik / csalárd fegyverszünetek / vérzik kertjeink.

Nagy János alkotása

INTROIBO AD ALTÁRE DEI

Nagy Attila

Valahol, valamelyik históriás fényképekkel teli dobozom alján leltem rá a jó múltkor arra a felvételre, amelyik a duna-szerdahelyi templom előtt készült az 1940-es évek egyik hóval elvarázsolt karácsonyán. A képen a templom előtt egy nem is túl szép, nem is túl díszes karácsonyfa körül álltak sokan, megörökíteni a szentmise utáni pillanatot. Hátlapjára egyszerű kézírással rótták rá valaki: „mindenki karácsonyfája”.

A körötte állók, ahogy kivettem, elég vegyes társágból „válogatódta össze” a fénykép elkészülésére – mindenféle társadalmi rendű és rangú ember állt ott és azon a napon körbe egy fenyőfát, ami mindenkié volt. Akkor is, és most is mélyen elgondolkodtatott ez az egyszerűségében is teljes, „fénygel megírt” lenyomata a múltnak. Hirtelen bennem is számos karácsony idéződött fel. Eltűnt arcok, megfakult emlékek elevenedtek meg, színeződtek egy pillanatra újjá. Mintha ezt is jelentené a karácsony. Mintha jelentené, hogy ilyenkor vágyik feltörni az az egy-egy megélt, de mára

elzárt pillanatfolyam, ami felsejlik-kibuggyan az idegpályák kötege alól.

Mindig eszembe jut az is, ma mennyit tudunk megőrizni az ünnepből. Mi marad meg abból, amit a rohanó idő kegyesen kimér, mi marad meg az üzletekben felpolcozott ajándékok tömegéből, az üzenőfalakról lerikkantó giccsdíszekből, a kipoztolt tündöklésből.

De sejtem: aligha sok. Legalábbis sokkal kevesebb talán, mint azoknak, akik körbeállták a régi képen a fenyőfát. Akik talán még tudtak a pillanatnak élni. Meg tudtak állni „mindenki karácsonyfája”, Jézus Krisztus előtt. Figyelni rá, megpihenni a szemében. Mert ez a „tudás” veszett, kopott ki a ma világából. Csak a kicsupaszított pompa maradt sokak betevője...

Engem egy másik ünnep húz, mint az oltár a felé közeledő papot. Az, akié a karácsony. Felé közeledve én is, mint a latin szentmisében a pap, úgy szólalok meg a szívenben: *Introibo ad altáre Dei (Bemegyek az Isten oltárához)!*

Nagy János alkotása

karácsonyi gondolatok

SZÜLEFÖLD ÉS MOSTOHAZA

Kövesdi Károly

– Nagyika, mesélj arról, amikor a háborúban voltál – csicsergi a nyolcéves Marci, amikor Sapkabékáké aznap kalandjainak a végére értünk.

Cinkosságunk íratlan szabálya immár évek óta, hogy kisu-nokáim, amikor a mese szála elvékonyodik, és ideje lenne álomba édesedni, hiszen a mesélő is fárad, kikönyörögnek még egy ráadást. A gyerekkoromról akarnak hallani, milyen csínytevéseket követtünk el mi annak idején. Így kapnak kalandos bekukkantást a nagyapjuk gyerekkorába, annak az idő által megszüpített, csodás helyszíneibe. Így érintkezik a régi, távoli mikrovilág az ő mostani mikrovilágukkal, az egykori kis nebuló kalandjai ezáltal kerekednek és tágulnak egyetemes-sé, és a régi, nagyszülői szüleföld az északi hegyek közül így ölelkezik az ő déli, sík, anyaországi szüleföldjükkel. Így volt ez a járvány hónapjaiban is, amikor a lezárt országhatár és a karantén nevű szellemjárás miatt telefonon vagy elektronikusan tartottuk a kapcsolatot (amiben az volt a szörnyű, hogy személytelenné vált), és így van ez most is, hogy végre együtt lehetünk.

– Az nem én voltam, bogárkám, hanem a nagyapám, aki a te üknagyapád volt – mondom Marcinak. – Én szerencsére nem voltam háborúban, csak katona voltam két évig

(a csehszlovák hadseregben). Mi volt az ahhoz képest, amit nagyapáinknak, dédapáinknak át kellett élniük! Igaz, nekünk is két évet elrabolt az életünkből a mundér, ráadásul a mostoha hazánkat kellett – úgymond – védeni. Ezen a ponton elbizonytalanodtam. Hogyan tudnám nekik megmagyarázni, hogy akkorában a régi rendszer védte rabsáncait a szabad világgal szemben? Hogy szét ne szaladjunk a világok legjobbjából? Azt meg végképp hogyan fognák fel, hogy taktikai gyakorlat címen „déli irányból” (értsd Magyarország felől) érkező támadásra kellett felkészülnünk, és magunkat beásni a sárba, mint a vakondoknak a mezőn?

– Nagyika, mi az a mostoha-za? – kontrázik Misi, akinek a tudata két évvel régebbre nyúlik vissza a Marciénál, lévén tizesztendős, de humorérzéke szinte egy felnőttével vetekszik. Persze hogy tudja, mi a mostoha, sok mesében előtölködik az utálatos figura, a hazáról is van fogalma.

– A mostoha az olyan, mint ha az édesanyád helyett egy idegen néni lenne az anyukád. Manapság pótanyukának hívják az ilyet. Így van ez a hazával is. De ezt majd holnap megbeszéljük – csapom le a nehéz témát. Különbözik is, későre jár, nem jó ilyenekkel zaklatódni elalvás előtt.

Végül a két gyerek álomba szenderül, békésen szuszog-nak a takaró alatt (alszik a jó cukor meg a kuncogás), miközben odakint a növekvő holddal egyre zordabbá élesedik a téli éjszaka. Én pedig ismét, mint oly sokszor, elgondolkodom, vajon milyen jövő vár rájuk? E nélkül a kérdés nélkül talán egyetlen nap sem múlik el. Béke lesz-e vagy békétlenség a földnek ezen a darabján, ha mi már nem leszünk? Ki fogja őket megvédeni? Hol fog tartani tíz-húsz esztendő múlva a világ woke-fertőzöttsége, genderörülete (genderedik a haja, de a haja), maga alá gyűri-e a normalitást az abnormalitás? Szégyen és megbélyegzés lesz-e osztályrésze például a hívő embernek? Aki keresztet vet, beviszi a rendőrt? Felrémlenek a katakombák? Mennyire zilálódik szét akkorra Európa? Nem lesznek-e akkor már polgárháborúk?

A kérdések kérdése: felvérteztük-e őket elég tudással, szeretettel, példaadással, hogy majd elbírák a vállukra nehezedő terheket? Bár a szüleiktől minden támaszt és példát megkapnak, dorgáló szóból (mert egy nyolc- és egy tízéves tűzrőlpattant nebuló ki tudja ám hozni a sodrából az embert) és simogatásból is egyaránt kijut nekik, szerencsére a tanulás is jól megy, azért csak eszembe jut, elég lesz-e mindez? A

legkisebb közösség, a család bármennyire is összezár, a külvilág támadásai brutálisak és sorozatosak. A kérdések kérdése mégiscsak az: meg tudják-e őrizni az integritásukat úgy, hogy a közösséget is fontosnak tartják? A szenzibilitás hímporát nem söpri-e el nyári záporoként a durva erőszak? Nem mérgezi-e meg túlzottan a lelkiüket a virtuális valóság?

Egy ideje például (egy ukrainai politikus kijelentéseire rezonálva, miszerint reggelire megennének minket, magyarokat) azon kapom magam, hogy titokban elnézegetem a magyar rendőröket. Pontosabban másképp tekintek az egyenruhásokra. A déli határvédőkre is. Ha megállunk tankolni egy benzinkúton, és besereglik egy mundéros csoport, lopva vizslatom a katonákat, elég kemény fickók-e? Van-e a muszklin túl szilajság a tekintetükben, ami szükség esetén... Amit elvárhat a magamfajta öreg civil? Bátor ember-e a magyar, és képes lenne-e megvédeni a hazáját? Vagy csak idealizáljuk magunkat? Az egi hősök reinkarnálódhatnak-e szükség esetén?

Olyanok vagyunk-e, mint (tudom, hülye hasonlat) a modern horgászbotok, amelyek mindenféle kevlárt, karbont, grafitot, üveget stb. tartalmaznak (együttes nevük kompozit), amelyek alaptól érzékenyek,

puhák, de terhelés alatt, ha nagy halat fásasztunk, úgy válnak ruganyossá, hogy felkéményednek? Lehet a jövő embere is ilyen? Érzékeny, fogékony, szeretetehes, kedves és illemtudó, de ha kell, ha a helyzet úgy kívánja, kíméletlenül bátor?

Harcolni fogunk, de emberek maradunk – halljuk az üzenetet Izraelből, mintha a bibliás idők szavát sodorná ide a szél a televízióból, az internet mindent behálózó csatornáiból, hogy szinte beleborzong az ember. Hogyan lehet emberi módon harcolni? A túsok élete mennyit ér? Lehet-e kegyelmezni ezreknek, ha „arról a térféldről” csecsemőket gyilkoltak válogatlatlanul? A kikelt sárkányfog kinek az igazsága? Heródes kísértete járja be a Sínai-félszigetet? Ha a kufárok irányítják a világot, legyőzheti-e őket – mielőtt nagyobb kárt okoznának – a krisztusi korbács?

Úristen, hová kalandoztak a gondolataim! Pedig a gyerekekről szerettem volna értekezni, mesékről, varázslatokról, szüleföldről, szüleházáról szólni. Ám a világot nem tudjuk kizárni, ott dulakodik a leeresztett redőny, a kulcsra zárt ajtó mögött. Itt rúgja ránk a kertkaput. Hogyan is írta Nagy László? Eljön a fekete katona. Hát ne jöjjön! Legyen békés karácsony, legalább azoknak, akik tényleg akarják.

vers

Hodossy Gyula

Takard be a múltamat

Takard be a múltamat mindazon szenvedésekkel, amelyeket át kellett élnem, az összes megholttal, akik időnap előtt itt hagytak, az összes faággal, amelyet a mosolygós fákról emberi kéz tört büntetlenül.

Takard be a múltamat, kivágott friss rózsabokrokkal, hogy szúrja azt agyon éles tűskéivel, hogy a friss vér legyen a kötőanyag, hogy mindből, ami megtörtént, ne látszódjon semmi, csak a vér, ami egyszerre élet és halál, a minden hátán vigyorgó semmi, ne látszódjon rajta holmi sírás-nevetés, csak egy itt-ott kibukdácsoló rózsza, sok-sok szírommal, hogy még mielőtt az enyészet mindent bekebelezne, a jókedvű szél szerteszét repítse azokat.

Takard be a múltamat az anyák sóhajával, az apák dühével, a testvérek civódásával, a meg nem értésekkel, a meg nem bocsajtásokkal, a szégyenérzet hiányával, a gonoszsággal, a másokat eltipró kapzsisággal, a temérdek harccal, az állítólagos jóért, az állítólagos igazságért, a vélt jobb jövőért,

a gyerekekért, a csillagszeműekért, az elhazudott szabadságért. Igen, takard be, hogy mihamarabb földdé váljon, humusszá, hogy mihamarabb valami új születhessen, olyan, ami tiszta, ami őszinte, ami a kegyest kegyesnek, a Napot Napnak, a szeretetet szeretetnek látja, hiszi és tudja.

Takard be a múltamat jókedvűn, nem kár érte, ne sajnálkozz, nem a Te hibád, s ne félj villámokat szórni, dühöngeni, s ne félj a szeleket szabadjára engedni, hadd tegyen a meleg, amit akar, hadd tegyen a hideg, amit akar, hadd lássam a pokol kapuját.

Kérlek, takard be a múltamat, hogy kezdhessem újra, s ne kényszeríts, hogy ígérjek bármit is, csak adj még egy esélyt, a jónak, a gondolat erejének, a megváltó ültetésnek, a jövőt teremtő csírának, adj esélyt a tisztességnek, a csivitelő cinkepárnak, a kézen fogva sétáló boldog embereknek, a Tőled érkező áldásnak.

S ha múltamat kérésem szerint betakarod, s ha még kérhetek, küldj egy csillagot, egy fényeset, ami emlékeztet a vágyódásra, az egymás meghallgatásának Isten voltára.

Nagy János alkotása

karácsonyi gondolatok

MEGLEPETÉS

Honnan tudom, hogy felnőtt-e? Nos, a bizonyítékok száma egyre csak növekszik. Amikor gyerek voltam, minden telen korcsolyázni jártunk a családommal. Hasítottam a jeget, mintha nem eshetnék pofára, mintha nem korcsolyázhatna át a nyakamon egy másik korcsolyázó, mintha nem törhetném el a kezem, a lábam vagy egyéb csontom. Őszintén szólva, abból a 206 csontból, ami a testemben van, lehetne válogatni. Engem persze csak a száguldás meg a korcsolyapálya melletti büfében kapható, túlságosan édes, vulkanikus hőmérsékletű tea érdekelt. Bezzeg, amikor papíron felnőtt lettem, és úgy mentem el korcsolyázni! Ahogy óvatosan rácsusszantam a jégre, hirtelen millióféle halálnem furakodott a gondolataim közé. Még olyan is, hogy beszakad alattam a jég, holott éppen egy műjégpályán siklottam. De ugye bármikor elnyelheti az embert egy víznyelő, ami a semmiből jelenik meg.

Gyerekkoromban eltört az ujjam, a lábam, a kezem, majd a változatosság kedvéért még

egyszer a lábam. Egyáltalán nem viselt meg a dolog, sőt, amikor a kezem törött el, nem akartam orvoshoz menni, mert akkor lemaradtam volna az állatkerti kirándulásról. Így aztán felkötöttem a kezem, bejártam a bajmóci kastélyt és az állatkertet, hazafelé pedig megálltunk a sürgősségin, ahol kiderült, hogy két helyen is eltört a csuklóm. Ehhez képest felnőttként már attól megcsap a halál szele, ha belerúgok a kanapé lábába, vagy ne adj' isten elalszom a nyakam.

Sokan mondják, hogy a karácsony a gyerekek ünnepe, ők szeretik a leginkább. Szerintem ez csak azért tűnik így, mert egy felnőttnek kevesebb az energiája, mint egy gyereknek. Arról nem is beszélve, hogy a felnőttek decemberi feladata elhozni a karácsony varázsát, míg a gyerekek pusztán élvezik a csodák időszakát. Tulajdonképpen mi, felnőttek vagyunk a Mikulások. Igaz, szakáll meg piros gönc nélkül – jobb esetben a hordóhas is hiányzik a képletből –, de ez van. A ránk

szabott szerepkör miatt nehezebben vesszük észre az ünnepek varázsát, mert a kulisszák mögött dolgozunk.

Én, a felnőtt egyed ezt most novemberig el is hittem. Ugyanis az egyik szekrényünk tetején van egy doboz, amiről a szüleim azt állítják, hogy a karácsonyi ajándékomat rejti. Halvány elképzelésem sincs arról, mi lehet benne, ráadásul eléggé nagy dobozról van szó. A tudat, miszerint vár rám egy meglepetés a karácsonyfa alatt, azzá a gyerekké varázsolt, aki nem félt a jégpályán, aki nyafogás nélkül bírta a csonttörést, ugyanakkor van bennem már némi felnőtt beütés, mert a gyerekkori énemmel ellentétben megálljt tudok parancsolni annak az erős váagnak, hogy kiderítsem, mi lapul a dobozban. Megéri, mert a legjobb ajándék a meglepetés, és hazudnék, ha azt mondanám, hogy nem lelkesít a karácsonyfa alá pakolt ajándékok látványa.

Ebben a gyűlölködéssel teli világban őszintén kívánom mindenkinek, hogy legalább

decemberben olyan emberekkel találkozzon, akik elővarázsolták belőle ezt a félig

gyerek, félig felnőtt valamit. Így lehet valóban boldog karácsonyunk.

Király Anikó

Nagy János alkotása

Nagy János alkotása

A LECSÓ

Szarka Tamás

Pesten, egy igazán előkelő kávéház teraszán, a Víggel vagy az Operával szemben – ahol megvárják, míg meghalok, majd azután érdeklődnek igazán – kávéztam. Langyos az őszi este, illatos a fekete és cserfes, kedves a kislány, aki kihozta.

– Minden rendben?
Kérdi.
– Igen.
Mondtam.
– Most itt épp jó nekem.
– Jöjjön máskor is.
Invitál.
– Hát, ha ilyen kedvesen hív, jövők is.
– Én már sajnos nem leszek itt.
Mondja.
– Miért?
– Mert megyek Ausztráliába.
– Óha! És meddig marad ottan?
– Örökre.
Mondja.
– Csak oda vettem a jegyet.
– Aha.
Elszánt. Gondoltam.
– És a honvágy?
– Hm.
És megrántja a vállát.
– Majd főzök egy lecsót...
Nincs a világon annyi lecsó, amit az elvándorolt magyaroknak ilyenkor meg kellene enni-

ük, gondoltam, de csak annyit mondtam, hogy:

– Jó szerencsét!
– Köszönöm – mondta, s elillant abba az Ausztráliába.

Pár hónap múlva, amikor először találkozott egy lánnyal, aki Pesten, a szomszéd utcájukban nőtt fel, bement a superfood shopba, vett zöldséget, majdnem olyat, mint otthon, sausage-ot, ami majdnem olyan, mint a kolbász, és nekifogott:

Kis vajon hagyma, csak üvegesre, a kolbász is mehet, és a többi is, gyorsan, ahogy anyu szokta, és kis chili, megcsipetni, ahogy apu szokta, de az ottani chilihez nehéz tartani, macskapöcse (már a szó is csíp), de cseresznyepaprika sem volt – és erősebb lett, mint akarta.

– Jé! Ez gusztá!
Mondta magában, és lassan, meg-meg fújva a szájába vette az első falatot.

És az elkezdte marni, és csak marta, csak marta, hogy a könnyei kezdtek folyni, és azok csak folytak, csak folytak, csak folytak, mint bolond kora őszi zápor az Andrássy úton...

sziporkák

ESKÜSZÜMÜSZÜ, AVAGY FELVÉTEL: INDUL!

Nagy Erika

Harsányi Gábor (Fotó: MTI - Cseke Csilla)

Ha kíváncsiak vagyunk a filmes forgatás kulisszatitkaira, akkor ki másat kérdezhetnénk, mint azt, aki otthon van a témában, akitől szilveszteri kabaréjeleneteknek is beillő részleteket tudhatunk meg. Harsányi Gábor Kossuth- és kétszeres Jászai Mari-díjas magyar színész, író, drámaszerző, érdemes művész országos ismertségét az *Egy óra múlva itt vagyok* című tévésorozat hozta meg – a színművészetiről kikerülve szinte azonnal híres lett. Az eltelt több mint ötven év mögött nagyon szép életmű van. Megannyi kaland, emlék, sírás, móka, kacagás.

– Az *Egy óra múlva itt vagyok* című filmsorozat 14 részből állt. Milyen volt Láng Vince karakterébe

bújni? Annak az embernek a bőrébe, akit ütöttek rendszeresen a jelenetekben. Hogy bírtad?

– Engem a filmsorozat 14 részében végig pofoztak. Ez szó szerint értendő, ugyanis nem lehetett trükköt használni. Olyat, amikor elütnek a színész álla alatt, alátesznek egy csattanást, és az ütés és a csattanás pillanatában a színész eljártssza, hogy eltalálták. Az *Egy óra múlva itt vagyok* című filmben a pofonok nagyon is igaziak voltak. Például a vallatási jelenetnél Láng Vince a cellában van, nyílik az ajtó, s belép Katica úr, a vallató, aki egy hústorony. Se szó, se beszéd, lehúznak meg erre azt kellett mondanom: *Katica úr, kérem, esküszöm, én nem csináltam*

semmit... De nem olyan egyszerű a filmkészítés, mert ha a rendezőnek nem tetszik a jelenet, akkor felvesszük újra és újra. Az asszisztens pedig újra kiabál, hogy felvétel, kép, indul! Bumm! Akkor volt a pofon, hogy a szöveg valahogy így jött ki a számon: *Katica úr, kérem, esküszöm...* A rendező erre, hogy állj, *Gabikám, mi ez?* Mondom, *ne haragudj, de majdnem lenyeltem a nyelvem.* Erre ő, hogy *nincs semmi baj, nyugodj meg.* Mire én: *nem nyugszom meg, ideges vagyok, üssön kisebbet!*

A rendezőnek az a feladata, hogy minél jobban sikerüljön a film, így odament ehhez a Katica úrhoz, aki egyébként civilben Csányi János nagyszerű operaénekes volt, két méter magas ember, hatalmas lapáttenyérrrel, s azt mondta neki, hogy *ez a Harsányi egy átélős karakterszínész. Ahhoz, hogy át tudja élni a csetlő-botló Láng Vince figuráját, üssél neki jobban oda! Bíz rád, főnök,* mondta. A műterem egyik sarka körül volt véve reflektorokkal, és látom, hogy Katica úr fel-alá sétál, koncentrálni, mint a súlyemelő. Gondoltam, elszaladok, de hát az ember a kötelezettségek elől nem szaladhat el, majd hallom, ahogy az asszisztens kiabál, hogy felvétel, kép, indul! Katica úr akcióba lendül. Bumm! Akkor volt a pofon, hogy a

kórházban tértem magamhoz, kék folttal a bal szemem alatt. Majd kinyílt az ajtó, megjelent Katica kíséretében a rendező, aki már az ajtóból kiabált, hogy *Gabikám, hát ez az, így kell magyar filmet csinálni!* Mondom, *örülök neki, tényleg nagyon örülök.* Erre teljes nyugalommal közli velem, hogy *alig várom, hogy meggyógyuljon a szemed, ugyanis fölveszük még egyszer, hátha jobban sikerül...*

– Az *Illetlenek* című filmben is szorult helyzetben voltál...

– Ez a film emlékezetes marad számomra. A rendező szerint életem legnagyobb szerepét kaptam meg. Tűzoltóparancsnokot játszottam benne, teljesen meztelenül. Hiába mondtam, hogy legalább a csákó maradjon a fejemen, de nem volt kegyelem, hiába voltak gátlásaim. Főleg, hogy egy ilyen filmforgatáson mindig több száz érdeklődő gyűlik össze. Ott szaladgálni előttük pucéran, nagyon kínos... Mondtam is a rendezőnek, nem tudom, hogy nekem ez menni fog-e. Erre azt válaszolta: *Gabikám, ne törődj semmivel, te egy diplomás színész vagy, most mit zavar ez téged?* A forgatás alatt hallom, ahogy a tömegben egy néni kiabál a másoknak, kérdezve, hogy mit filmeznek? Erre ő, hogy *a Harsányi Gabi fenekét.* A

kérdő pedig kajánul felcsattant: *Jaj, hogy annak mennyi arca van!*

Hogy mentsem a kínos helyzetet, Marci bácsival, az öltöztetővel megbeszéltem, hogy kimegy a sarokra egy másik köpenyvel, hogy ha odaérek, ne kelljen ott meztelenül állnom. A felvétel elindult, köpeny le, én nem törődtem semmivel, tettem a dolgom. Megérkeztem a sarokra, Marci bácsi pedig nem volt sehol, ugyanis bement a köpenyemmel a szemközti kocsmába. Én pedig ott álldogáltam a sarkon, majdnem teljesen meztelenül. Egy fura, ősz hajú úr odajött hozzám és azt kérdezte tőlem: *Mondja, honnan ismerjük mi egymást?*

Megfogadtam, hogy művészfilm ide, művészfilm oda, én többet ilyen filmben nem játszom szerepet.

Nagy János alkotása

novella

LETŰNT IDŐK KARÁCSONYA

Gyurkovics Anikó

Szeretem a telet, a hűvös levegő illatait, amelyek az orromba kúsznak, amikor didergősen elindulok otthonról. Az igazi zúzmarás reggelek a kedvenceim. A hideg szemet gyönyörködtető ruhát lehelt a fákra, a kapun, az ottmaradt ökörnnyálon gyönyörözik a fagy. Szikrázik körülöttem minden, különös érzés kerít hatalmába.

Felidéződnek bennem gyerekkorom karácsonyai. Karácsony reggelén soha nem kellett anyámnak hosszasan keltegetnie, mert valahogy magától kinyílt a szemem. Masíroztam a fürdőszobába mosakodni, majd gyorsan felöltöztem. Anyám rendszerint a konyhában tüsténkedett, ha sikerült korábban kelnem, akkor még a teraszon értem őt cigarettázva, kávét kortyolva. A reggelivel gyorsan végezve boldogan vonultam apám után a második emeletről a pincébe a karácsonyi díszekért és a karácsonyfaért. Nem volt élő fenyőnk, de nem bántam, mert megvolt a varázsa annak, amikor kibontottuk a műfenyőt. Lehajtogattuk az ágakat, szépen megigazgattuk, és mintegy varázsütésre ott állt az én gyermeki szemem leggyönyörűbb fenyőfája. Sokáig csinosítottam.

– Gyere, ne vacakolj annyit! – szólt rám apám játékosan, és húzta is elő a szaloncukorral teli zacskókat, amelyek arra vártak, hogy felkötözzük őket. Vastagabb, fehér cérnából egyforma hosszúságú darabokat vágtunk, összekötöttük a két végét, majd hurokba fogva a szaloncukor egyik végét át-bújtattuk rajta, és jó szorosan meghúztuk.

– Ez nem tűnik annyira jónak – mondta apám rám kacsintva, majd elegáns mozdulattal a szájába hajította az édességet.

– Szerintem ez sem annyira jó – válaszoltam nevetve, és már el is tűnt a számban a zselés szaloncukor.

– Ti ketten, ott bent – harsant anyám hangja a konyhából –, fűtüljtek!

Cinkosan összenézünk apámmal, amikor anyám kuncogását hallottuk a konyhából. Pontosan tudta, mit művelünk, de cseppet sem bánta.

Miután az összes rossznak ítélt szaloncukrot megettük, nekiláttunk a fa feldíszítésének. Apám gondosan felrakta az égősort, természetesen azután, hogy kipróbálta, világít-e. A következő lépésként a szaloncukrot és a csokifigurákat raktuk fel, amelyekből sajnálatos módon mindig pár darabnak leszakadt a kis aranyzsinórja, így nem volt mit tenni, mint hogy megegyük őket. Csodával határos módon mindig azoknak a töltött figuráknak esett bajuk, amelyeket apámmal a legjobban szerettünk. A törekény díszeket óvatosan adogattuk egymásnak. Én a földön térdelve kivettem a dobozból, kicsomagoltam a szalvétából, és nyújtottam apámnak, aki minden egyes gömbnek megkereste a megfelelő helyet.

Amikor készen lettünk, levittük a dobozokat a pincébe, majd apám kézen fogta anyámat, aki sebtében megtörölte maszatos kezét, és bevezette a nappaliba, ahol már teljes pompájában állt a fenyő.

– Nagyon szép lett! – mondta mosolyogva anyám, majd

Nagy János: Toborzó

megpaskolta a hátamat, és a konyha felé intett a fejével. – Panírozásra várnak a husik.

Befejeződött a móka apámmal, és kezdődött a második mókás felvonás anyámmal,

amikor egymást kerülgetve, szaporán, fél szavakból értve készítettük el a karácsonyi vacsorát.

A hagyomány akkor is megmaradt, amikor már kirepültünk otthonról, apám fát

díszített, anyám a vacsorát készítette.

Amikor a zúzmarás fák között, anyám háza felé ballagok, tudom, hogy ez a karácsony most más lesz. Emlékekkel teli, veszteségtől terhes.

képzőművészet

ERKÖLCS, SZENVEDÉLY, INVENCIÓ

Póda Erzsébet

Nagy János szobrászművész 1935-ben született Rákosszentmihályon. A pozsonyi Képzőművészeti Főiskola elvégzése után a besztercebányai, majd a nyitrai tanárképző főiskolán tanított. Alkotásait számos egyéni kiállításon láthatta a közönség, köztéri szobrai többek között Komáromban, Párkányban, Gútán, Dunaszerdahelyen, a Hortobágyon, Galántán, Léván, Füleken, Budapesten, Kisszebenben, Ipolybalogon, Ipolyszakállason, Köbölkúton, Nagycétényben, Málason, Martonvásárhelyen, Szentcencen, Hetényben és Búcsón állnak.

Művészetét istenáldotta plasztikai érzék, erő, dinamika, tech-

nikai virtuozitás, ősiség és modernség jellemzi. Úgy merül le az anyagba, hogy látni a szellemi háttér ihletet megmozgató jelenlétét. A magyar szellem- és hitvilág, valamint Izsó Miklós parasztjainak táncos mozdulata éppúgy fogva tartja a művészt, mint Brancusi tömbélménye vagy Picasso és Henry Moore világot lebíró bátorsága. Hogy a szkiták vagy a hunok „szellemi előőrseink” hogy jönnek ebbe a képbe – pedig benne vannak, és Attila kardja is fegyelmezi a kicsapongó világot –, talán csak a Mindentudó a megmondhatója.

Mindezek kivallásához erkölcsi bátorság is kell, ami tartás és nem kevés humánium, hiszen

„letagadott” történelmünk nem egy darabja arra inti a „világ gyémánttengelyét” (J. A.) kiegyenesíteni akaró alkotót, hogy ne legyen rest anyagba (fába, kőbe, bronzba) foglalni ítéletét.

A boldogságforrás, kozmikus létszemléletéből kitűnik, szinte mindig jelen van, ám a teremtés öröme csak úgy teljes, ha nem ózdkodunk a golutai sötétség kibírhatatlan fájalmától sem.

Miből áll Nagy János plasztikai ereje? A virtuóz formálókészségből, a dinamikus egyensúly megtalálásából, az anyagot fáradhatatlanul megdolgozó türelemből.

Nagy János 1994-ben Esterházy János-díjat kapott, 2000-

ben a Magyar Köztársaság elnökének aranyérmét, 2001-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjét nyerte el, 2002-ben a Szlovák Köztársaság Aranyplakettjét, 2003-ban a Posonium Irodalmi és Művészeti Életműdíjat Szlovákiában, és 2009-ben a Szervátiusz Jenő-díjat. 2005-ben lett a Magyar Művészeti Akadémia tagja. A szobrászművész nyolcvanéves korában döntött úgy, hogy otthagyja Felvidéket, és visszatér Magyarországra, hogy Tatán teljesítse ki életművét.

A 2021-ben elhunyt Nagy János síremlékét 2023. november 25-én avatták fel Tatán. A Pintér Balázs szobrász tervei alapján

Nagy János

készült kőre a művész feltámadt Krisztusról alkotott műve került, a szobrászművész végakarátát beteljesítve.

ŰR-NAPÓLEON

1999. szeptember 15-e volt. Vasárnap lévén John Koenig parancsnok sokáig az ágyában maradt, sakkozott egyet a komputerrel (persze megint az a kezdetleges masina nyert), majd körülnézett a vezérlőteremben. Kano volt szolgálatban, aki lábát lazán feltéve az asztalra egy utazási katalógust lapozgatott.

– No, ide elmehetnénk! – mutatta a parancsnoknak a reklámot. – A Rododendron bolygóra keresnek kertészeket. Igaz, hogy utálok a muskátlikat, de ha összekapcsolódhatnék az elméjükkel, hát úgy felvirágoztatnám azt a planétát, hogy az összes holland tulipán belekékülne az irigységbe! Vagy itt van ez a híres úrturisztikai látványosság, a Csokoládé-csillagköd. Vizisielés a Tejúton, kakaómeteor-kóstoló, térgörbítő verseny...

Ebben a pillanatban Helena arca jelent meg a képernyőn. Nem sok jót ígért a pillantása, ráadásul az egyik szemöldöke is furcsamód rángatózott.

– John, gyere azonnal az orvosiba!

– Mi történt?

– Mathias doktor már megint Napóleonnak képzele magát.

– Na és? Tudvalevő, hogy a világűrnek az emberi elmére gyakorolt hatását tesztelt már egy ideje. Kinek árthat vele?

– Mindenkinek, John. Ez az utolsó stádium.

– Az mit jelent?

– Győzni akar Waterloonál, ezért most arra készül, hogy a holdbázis teljes levegőkészletét kiengedje a világűrbe. Rob-

banóanyagot zsákmányolt az egyik raktárból, miközben fenyegetően öltögette a nyelvét, és azt kiabálta, hogy őt ugyan senki sem fogja száműzni Szent Ilona szigetére...

– Hol látták utoljára?

– A 2-es szinten rögzítette a kamera.

No, ennek már a fele se tréfa! Ugrott is egyet a parancsnok, mint akit bolha csípett meg.

– Kano, riaszd a biztonságiakat, aztán gyere utánam!

Mire Koenig a légraktár elé ért, Bob és Dingo már ott voltak. Kábító sugárlövedékkel próbálták ártalmatlanná tenni Mathiast, ám az egykedvűen álldogált ott, és minden találat után egyszerűen csak megrázta magát.

– Ez hogy lehet? – csodálkozott Bob. – Már ötször eltaláltam, és semmi hatása.

– Egyszerű! – nevetett Mathias doktor. – Napoleon korában még nem ismerték a lézerfegyvert, így az nem árthat nekem.

– De a pofont ismerték! – ugrott oda Koenig, ám a magát francia császárnak képzelő pszichiáter orvos fenyegetően emelte fel a komkulcsát.

– Ha ezt a piros gombot megnyomom, aktiválom a detonátort, az detonálja az aktivátort, az reaktiválja a redetonátort, az pedig redetonálja a reaktivátoron az oszcilloszkópot, amely harmonizálja a robbanószerkezet gyújtópontjának mikrobiológusztikus neuroflóráját...

– Tessék? Mi van? – kiáltotta Victor, aki éppen ebben a pillanatban érkezett oda. – Egy szót sem értek ebből a

hablatyból. John! Csak nincs valami baj?

– Nincs – mondta Koenig. – Azt leszámítva, hogy Mathias doktor éppen azon ügyködik, hogy jó sokáig ne tudjunk levegőt venni.

– Nagyon eredeti a Napoleon-jelmeze – mondta Victor elismerően, miközben végigmérte az orvost. – Azt hittem, a jelmezből csak holnap lesz.

– A komputer erős intelligencia-csökkenést észlelt a 2-es szektorban – mondta Kano, aki épp akkor ért oda Helenával. – Ha nem adod át azt a komkulcsot, Mathias, nem kapsz vacsorát!

A doktor érces hangon felnevetett.

– Egy Napóleon nem olyan könnyű legyőzni! Vigyázat! Ha valaki a közelemben merészkezik, megnyomom a piros gombot!

– Már három napja száguldunk az űrben – sóhajtotta Helena –, és az helyett, hogy idegen szörnyetegek támadnának meg az Alfát, a saját embereinkkel kell szórakoznunk. Na, én mentem, várnak a betegek.

– Engem meg vár a komputerem – integetett Kano, és el-somfordált.

– Engem meg vár a feleségem – tette vissza az övébe a lézerfegyvert Bob, a biztonsági őr. – Különbben is, lejárt a szolgálatom.

– Lejárt? – hüledezett Dingo, a másik őr. – Akkor éc, péc, kapuléc.

– És már ment is. Most Victoron volt a sor.

– Tartsd sakkban ezt az elvetemült Napóleonot, John. En-

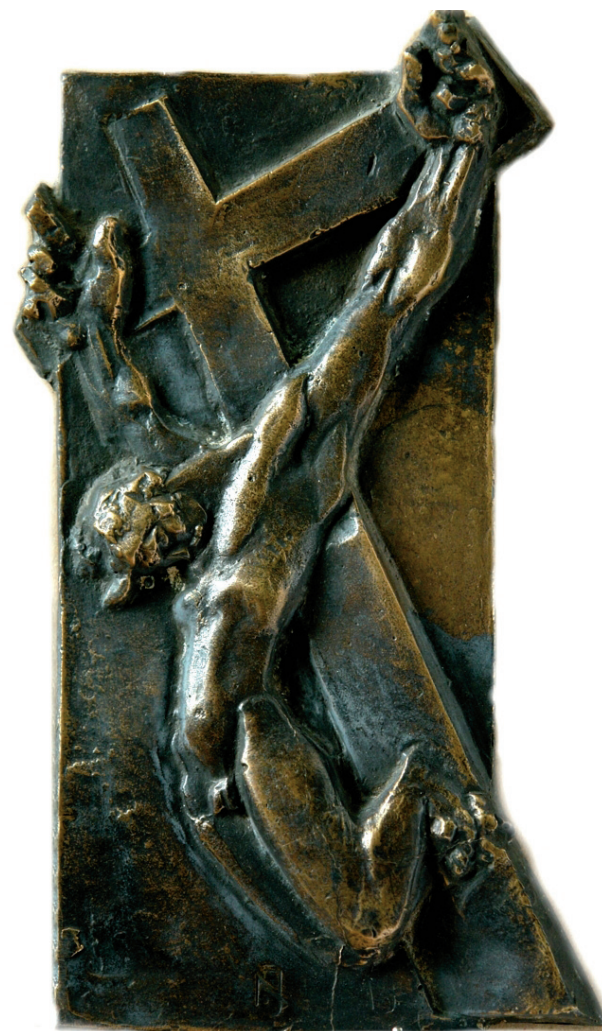
gem vár a gömböm. Ma még nem is néztem meg. Találkozunk holnap, a karneválon. Most jut eszembe, még az öltönyömet is ki kell vasalnom.

– Mindent én oldjak meg? – keseredett el Koenig. – Mindig én mentsem meg az Alfát? Ha legalább rendesen megfizetnék, nem mondom. De így? Különbben is, vasárnap van, ilyenkor én golfozni szoktam Alannal.

Z. Németh István

– Hé, hé! – kiáltotta rémülten Mathias doktor. – És velem mi lesz? Én csak úgy robbantsak lyukat az Alfa oldalába?

De már senki sem volt a folyosón, aki válaszolhatott volna. A doktor szomorúan megnyomta a piros gombot. A tőle kétlépésnyire lévő kólaautomata felvillogott, majd hálásan a lába elé gurított egy üveg kozmokolát.

Nagy János: Megfeszített

AZ UTOLSÓ KARÁCSONYI UGRÓPÁZLI

Ha belegendolok, szűk évtizede sincs még annak, hogy oly hosszú időre itt rekedtem ebben a világban. Majdnem négyezer óra – pillantok a játékidő számlálóra. Egyszerre önt el a nosztalgia és a borzongás. Szép volt, jó volt, de semminek sem kéne örökké tartania, főleg a helybenjárásnak nem. Tavaly még visszajöttem párszor az ünnepi alkalmakon túl is, de csak látogatóba, szemlélődni. Nem merültem bele semmibe, az új egeremen kevesebb is a gomb, és amúgy sem tudtam erőt venni magamon ahhoz, hogy rendesen beállítsam.

Az idén ugyan bejelentkeztem a mindenszentek és a halottak napja tájékán, amikor

itt a szörnyálarcból zajlik, de annyi fáradságot már nem vettem, hogy megoldjam az örült király toronyórája körüli ugrópázlit. A karácsonyit azért megcsinálom, ezt meg is fogadtam, egyszer utoljára. Aztán végleg búcsút intek...

Ebben a világban is számtalan lehetőség áll a játékos előtt, ahogy a valóságban is, viszont bőkezűbben jutalmaz – akinek pedig ez a gyengéje, vagy egyéb okok miatt menekül a valóságból, rákap. Az ugrálás pázlik a jéghegy csúcsának is a legtejején kaptak helyet: ügyesség, koncentráció, próba és zuhanás. Viszonylag hamar rákaptam az ízükre, mert mentórom, Hajnal nagy rajongójuk

volt – éjszakákba nyúlóan ráncigált végig a térképek rejtett zugain. Aztán jött egy időszak, amikor a napi kihívások közé mindig bekerült egyik-másik. Az megölte a varázst, mint minden egyéb esetben, amit hirtelen játékoszömegek akartak könnyen elérni. Igézők jelentek meg a napi kihívásként beiktatott ugrópázlik mellett, és kapukat nyitva a virtuális térben egyből a végére ugrasztották a tömegeket. Jóllehet, többen megismerték az addig titkosnak számító helyeket, ugyanolyan kevesen csinálták végig rendesen, mint azelőtt.

Volt egy másik, amit nagyon szerettem, céhünk titkos búvóhelyén, az aranyozott üregben.

Nem volt hivatalos ugrópázli a végén kincsesládával, és volt néhány lehetetlenül meredek része, de számtalan közös kalandozás zárult a vízfüggönyök mögötti megbillent aranyozott oszlop elérésével.

Karácsony tájékán mindig az ünnephez igazították az emberek fővárosát: fenyőfák, hócsata, ajándékosztás és természetesen a karácsonyi ugróiskola. Hópihéken szökdelsz végig, nem sok idő van gondolkodni, mert elolvadnak a talpad alatt. Közben a testhőmérsékletedre is vigyáznod kell, mert megfagsz, ha nem érsz időben a tűz mellé. Onnan felfelé, de nincs idő gondolkodni, minden egyes ajándékdoboz, ami-

re lépsz, másodperceken belül szétpukkan, aztán rohanás fel a parton a keményre taposott havon, csak időben ki tudj térni a mindent elsőpró óriáshóglyó elől. Ha ügyes vagy, elsőre is sikerülhet: fejest ugrasz a végén a túlméretezett ajándékdobozba, és már nyitod is a kincsesládát.

Szóval a karakteremre öltöm a hangulathoz illő szettet, megropogtatom az ujjaim, és nekiugrok a karácsonyi ugrópázlinak. Egy apró szilánkja ennek a világnak, ami még kapaszkodik belém, vagy fordítva? Én nem akarom végleg elengedni? Talán utoljára vagyok itt, talán nem. Most nincs idő ezen gondolkodni, mert olvadnak az óriáspihék a talpam alatt.

vers

Csontos Márta

Ballada
a gyóntatószékben

Feloldozást kérsz minden tévedésre,
minden hirtelen mozdulatra,
melyből kiszökött az ésszerűség,
feloldozást kérsz minden rossz döntésre,
minden másnak okozott veszteségre,
mert lehetetlen úgy tönkremenni,
hogymást ne ránts magaddal a süllyesztőbe.
Feloldozást kérsz a kipányvázott fickádozásért,
mert végül megadtad magad, mikor
lehullottak rólad a villámvirágok égett szirmai,
feloldozást kérsz a benned elburjánzó
tehetetlenségért, s a megbocsátás és örökélet
reményében csendesen kiterítéd magad
a hit varázsszőnyegére,
s mint könnyű játékszer, mely már semmit
nem veszíthet a zuhanással, magadhoz
szorítod álmaidat, önfeledten hintázol
az elérhetetlenségben,
s várod, hogy belesimulhass az Úr
szent tenyerébe.

Mostanában...

Hajnal van. Ablakokba falazott
világosság remeg, én meg itt
nyújtózkodom az álmok tenyerén.
Az idő fölénye kicsit elkedvetlenít.
Távoli tekintetek lebegnek a ködben,
s a meztelen képzelet lassan
visszahúzódik megszokott üregébe.
Indulok megint hozzátok, tudom,
értetek zúg a harang... Én meg
itt próbálok végtelenbe nőni magamért.
A csupasz ágakon boszorkányruhás
fekete varjak, valami készül Hunniában,
valami készül ebben az elfajzott világban,
valami kódolási hiba van
a megőrzésért felelős jelrendszerben,
a mindenható összefonódás helyett
teremtésbe rügyezik a kegyetlen tél.
Égnek szememben a díszletek,
az erőszak ököl-keményen dörömböl
az évezredes biztonság kapuján.
S ebben a szörnyű-nagy kavardásban
hozzád indulok, Uram; nincs megállás,
fényed hullámain feléd sodródnak
az áramlatok, követem bátran
szent jeled. Rácsodálkozom
a csillagokba szárnyaló tollpíhekre;
mostanában csak erre gondolok.

Hegyi beszéd

Azt mondják, ne szálljak
szembe a Gonosszal, majd
az Úr igazságot tesz,
mint ahogy lekopaszítja
az ősi fejszecsattogás az ágakat,
s a tetemrehívás ürügyén
átmenetileg kihűl a világ.

Azt mondják, semmi félreértés,
csak hagyjam, hogy örökre
fülembe parkoljon a hegyi beszéd.
És ne szálljak szembe a gonosszal,
az ellenállás billogjait ne hordjam magamon.

Legyek igaz, legyek erős,
ne szálljak szembe a gonosszal.
A harc nem az én kenyerem.
Nem baj, ha elenged a remény,
ha rám zúdul a kőlavina,
csak terítsem ki bátran balekságom
az égi trón elé.

Inkább bízom magam a Nagy Jótevőre, ki
az igazság és a rend összehangolásának szakértője,
a kitekert nyakú békegalamb
maradványait osszam szét az éhezőknek.

Kövesdi Károly

A házunk

nem új valakié volt azelőtt még azelőtt
is valakié talán az első látogató őseié aki
egy orrszarvúbogár volt a teraszon
a sötétben érkezett akár egy miniatúr
helikopter nagyot koppant és hanyatt
vágta magát bedobva a klasszikus bogártusát
szárnya szétterítve mint egy sárkányrepülő
a csokonai utcában hol éjjel a vadak
számolhatom hány autó surrognak
a sötétben csíkot és büzt húzva szembeszállnak
a dunai széllel de ehhez vajmi kevés köze
volt jó vitéz mihálynak ő csak a nevét
adta (kérdése nélkül) de nekem
abszolút megfelel hiszen druzsám
volt tollszárgyulladós fickó ő is
aztán behúzódva az ötezer könyv sáncái
mögé azon töprengtem tulajdonképpen
egy háromszög harmadik szögébe
húzódtam egy pohár borral a bogárral
s vitéz mihállyal a gömöri szelek után
a kis-kárpátok szelei után a dunai szelet
kell szokni szökni már sehová
megfelelő koordináták lesznek
csokonai vitéz mihály meg az orrszarvúbogár
de a legviccesebb hogy valahányunk
közül legkorábban ő volt itt honfoglaló
a sötét alföld peremi éjszakában olajos
fekete fényű kitinfrakkban csillogó
vitéznek semmiképp sem mondható
nemes oryctes nasicornis orrszarvúbogár

Nagy János: Solymászók

zenőórét

MEGLEPETÉS-ESTE

Póda Erzsébet

Ezen a napon, nem tudni miért, Petike nagyon unatkozott a nagy udvarán. Talán eleget abból, hogy az éjszaka lehullott hóban nyomokat hagyjon a csizmáskájával, és ideoda tologassa a kisszánkóját. Már nem érdekelte a tyúkok vagy a macskák kergetése sem. Valami izgalmasat szeretett volna játszani valakivel. Csak hogy a nagy aznap diós és mákos kalácsot süített, így nem volt ideje Petike számára elfoglaltságot találni. Hiába kérte unokáját, hogy jöjjön hozzá, megosztják a teendőkét a konyhában, Peti csak nem akart segíteni. Inkább az udvaron ténfergett, majd a kerítéshez ment, és onnan kukucskált az utcára. De aznap senki sem járt arrafelé. A hó csendesen szállingózott, a hűvös idő miatt a falubeliek inkább odabent nézték a tévét. A kisfiú csalódottan ült le a szánkójára. Kicsit fázott már az orra, meg a lába is. Újjával rajzolni kezdett a hóba, amikor megszólalt mellette valaki.

– Ejnye, Peti, igazán segíthetnél a nagyinak! Ha más nem, legalább szórakoztatnád, amíg a süteményeket készíti.

A kisfiú meglepődve kereste, ki beszél hozzá, de nem látott senkit.

– Itt vagyok az orrod előtt!

És tényleg, a szemben lévő farakás mellől egy dolmányos varjú nézett vissza rá.

– Nem akarok segíteni, unatkozom.

– Éppen azért! A nagyinak szüksége van a segítségedre. Hamarabb végez a sütéssel,

utána lesz ideje arra is, hogy elmenjete Tomika nagymamához, ott aztán nyugodtan játszhattok.

Peti nagyon szeretett nyaranta Tomival focizni, télen pedig társasozni. Kelletlenül ugyan, de feltápázkodott, és bement a konyhába. Levette a kiskabátját, a sapkáját és a sálját, a csizmáját a tűzhely mellé rakta, majd odaszaladt a nagyhoz.

– Nagymama, unatkozom! Szeretnék valami izgalmasat csinálni!

A nagy éppen megkente olajjal a kalács tetejét, majd a sütőbe rakta.

– Figyelj csak, Petike, amint megsülnek a kalácsok, átme gyünk Tomikáékhoz! Meglepetés vár rátok – mosolygott titokzatosan. – Addig meg találd fel magadat!

Peti felvillanyozódott. Beszaladt a szobájába, gyorsan összerakta a szétdobált játékaikat. Tudta, hogy ezért a nagymama mindig megdicséri, majd visszament a konyhába, és segített mosogatni. Még a tányérokat és az edényeket is berakta a kredencbe.

A kalácsok csakhamar kiszültek, az egész ház illatozott a finomságoktól. Nagymama megvárta, hogy hűljenek kicsit, majd a kalácsok felét egy szép tányérra rakta, és bekötötte tiszta konyharuhával. Utána mindketten felvették a meleg ruhájukat, és elindultak Tomikáékhoz.

Szürkület volt, télen korán sötétedik. Lábuk alatt ropogott a hó.

A zimankóban mindketőjüknek hamar fázni kez-

dett az orra, de szerencsére Tomikáék nem laktak messze. Örömmel fogadták őket, mikor megérkeztek. A másik nagymama épp arról panaszkodott, hogy a unokája egész nap unatkozik. Nem akar a hóban szaladgálni, még a tévé sem érdekli.

– Valami lehet a levegőben – kacintott Tomika nagypapája, akinek mindig pipa lógott a szájából.

Abban a pillanatban csengetést hallottak, majd zörögtek a veranda ajtaján. Betlehemezők jöttek – mégpedig lovaskocsival! A két kisfiú ámulva nézte a házba érkezőket. Volt köztük mindenféle maskara: álszakállt viselő kisfiúk – akik egy kartonból készült betlehemet tartottak a kezükben, benne a Kisjézussal –, pászornak öltözött, nagybotot tartó felnőttek, furcsa angyalkosztümös emberek.

A két kisfiú ámulva nézte az énekes-verses előadást. Már egyikük sem unatkozott. Miután az előadás véget ért, a nagymamák süteménnyel kínálták az érkezőket, akik csakhamar távoztak. A két kisfiú leült Tomika nagypapája mellé, és faggatni kezdték őt, mi volt ez az egész? A nagypapa elmesélte nekik, hogy az ő gyerekkorában karácsony előtt a gyerekek betlehemezni jártak a faluban. Versikéket, énekeket, köszöntőket tanultak, és az összes házba bekopogtak. És bezzeg az ő korában minden szebb és jobb volt, mint mostanság! Aztán ennek kapcsán mindenféle téli történeteket mesélt nekik. A két kisfiú elgondolkodva majszol-

Balázs Géza illusztrációja

ta a kalácsot, majd Tomika kihozta a szobájából a nagy legős dobozát, és a nagypapa fotelje mellett betlehemet építettek.

Este, amikor Petikét lefekette a nagymamája, mesélt neki a Téltündérről. A kisfiú elhatározta, megbeszéli Tomikával, hogy a következő éven ők is betlehemezzenek. Amikor pedig álmosan lehunyta a szemét, megjelent az ablakában a dolmányos varjú. Megkopogtatta az ablaküveget:

– Látod, Petike, mindennap vár ránk valami meglepetés. Ezentúl ne szalassz el semmilyen alkalmat, hogy segíts a nagymamának! Akár azzal, hogy leülsz mellé, és hallgatsz a meséit, amelyek éppen azért születtek, hogy a gyerekek soha ne unatkozzanak. Ha pedig mégis jelentkezne az unalom, ne hagyd, hogy elhatalmasodjon rajtad: mindig találd fel magad! – mondta nagy bölcsen, majd eltűnt a havas éjszakában.

A KÉT TESTVÉR

Valahol az Ördöglyuk szélén élt két erős és okos testvér. De ez még nem elég a jóhoz! Olyan furfangosak voltak, hogy kópéságuknak híre ment egész Nekeeresdorszában.

Történt egyszer, hogy reggel nem kelt fel a nap. Olyan sötétség borult a tájra, az egész országra, hogy az embereket páni félelem fogta el, hiszen az orrukig sem láttak. Még a pokolban is kialudt a tűz, a boszorkányoknak meg lángra kapott a nyírfa seprőjüket, s azon minutumban hamuvá lett mind egy szál. Így nem tudtak közlekedni a csári-mári boszorkák, sem a Lyukas-hegyre repülni, hogy ott áldomást tartsanak.

Összefogtak hát a boszorkák és az ördögök, mi más tehetek volna? Felfogadták a két testvért az ördögök. Az idősebbet azért, hogy kerítse elő a napot, s hozza el újra a tüzet a földre, de a pokolba is. Ezért harminc aranyhajszálat ígértek neki – volt még épp elég az ördögök fejedelmének a fején! A boszorkák meg a fiatalabb testvérral egyeztek meg, hogy harminc aranyalmáért lopja el a holdról Holdanyóka valamennyi seprőjét.

A testvéreknek a sárkányok segítettek, mivel nekik meg nem jött láng a torkukból, és nem akartak volna ilyen szegényben élni, világnak csúfjára. Nem is kértek a se-

gítségért semmi fizetséget. Felépítették a testvéreket előbb a Göncölszékérhez. Hát nem abban lustálkodott, horkolt a mihaszna napocska! Amikor a szájára csepegtettek a jókai forrásvízből, láss csodát, nagyot nyújtózott, s máris életre kelt, újra ragyogott Nekeeresdorszag fölött. Még egy örökké lángoló fáklyát is adott az idősebb legénynek, hogy vigye el a földre és a pokolba a tüzet.

A sárkányok ekkor a holdra repültek, hátukon a két testvérral. Akkor a lángcsóvákat lövelltek ki a torkukon, hogy Holdanyóka jobbnak látta, ha kerekét old, s meg sem áll a hold másik oldalán. Ott

aztán belebújt a legmélyebb holdgödörbe, és reszketett, nehogy megtalálják. De nem is törődött övele senki. A fiatalabb legény összeszedte Holdanyóka tizenkét seprőjét a boszorkáknak, aztán a sárkányok levitték a testvéreket az Ördöglyukhoz. A bejáratnál már ott várakoztak a boszorkák, hej, csak úgy visongtak örömeikben! Odaadták a harminc aranyalmát a fiatalabb legénynek, és máris seprőre pattant valamennyi. Mert kiderült, hogy épp tizenketten voltak!

Az idősebb legény levitte a tüzes fáklyát a pokolba, az ördögök fejedelme pedig azonnal a kezébe nyomta a

Fellinger Károly

harminc aranyhajszálat. No, az ördögök mindjárt táncot jártak a tüzes pokolban, fortyogott a kénköves lé az üstökben.

A két testvért a sárkányok visszavitték Nekeeresdorszába. Ott már javában süített a nap. Az idősebb testvér akkor látta, hogy egészen megsötétedett a bőre, hiába próbálta, gyöngyharmattal se tudta lemosni. Ő lett a romák őse. Ma is él, és a kovácsműhelyében ő készíti az ördögök lábára a patkót. A másik testvér, akinek sápadt az arca, mint a holdnak, beállt inasnak mellé.

Aki nem hiszi, húzza ki a kátyúból egyedül a Göncölszekeret!

novella

CSENDES ÉJ

Az öreg bérház csendesebb volt, mint más napokon. Az emberek behúzódtak saját kis fészükbe, az ajtók mögül halk moraj hallatszott. Nem egy luxusnegyed volt, de akik itt laktak, szerették. Még téglából épült a ház, cseréptetővel, kéményekkel, sokan megmaradtak a kályhával való tüzelésnél, bár meg volt adva a gázfűtés lehetősége.

A legkisebb, egyszobás lakásba pár napja fiatal pár költözött. A férfi egy kosárnyi fahasábal tért haza. Elhelyezte őket a kályha mellett, gondosan elrendezgette mind. Egy estére ennyi épp elég lesz – gondolta. Felsőpörte a szemet. Milyen szerencse, hogy ebben az időszakban száraz fát sikerült beszereznem! Apja jutott eszébe. „Csak száraz fával tüzelünk, fiam, a nedves fa pernyéje lerakódik a kéményben, aztán egyszer csak ott kukorékol a vörös kakas a háztetőn.” Gyerekként nem értette, mit kereshet egy baromfi a tetőn, most a kályha előtt ülve a fel-felcsapódó lángokat nézte az üvegajtón át, a kakastaréjos tüzet. A konyhából halk neszezés hallatszott, almás-fahéjas illat csiklandozta az orrát. Boldogság járta át a lelkét, elvegyülve kétségekkel, félelemmel. Megérdemlem, hogy itt van velem? – szorongott. Az ajtón fiatal lány lépett be, arcát megvilágította a kályhából áradó fény. Kirajzolódott a pisze orra, szépen ívelt ajkát összeszorította. Lassan lépdelve hozta a csordultig telt bögrében gőzölgő teát. Letette a fiú elé a bögrét, és ő is elhelyezkedett a padlón.

– De jó melege csináltál!

A fiú vállára hajtotta a fejét..

– Ugye, nem bántad meg, hogy...?

– Hagyd ezt, kérlek! – csattant a lány hangja, majd szelídebben folytatta: – Már számtalanszor megbeszéltük. Én döntöttem.

– Otthon mindened megvolt, én most csak ennyit tudok nyújtani. Ígérem...

– Nem volt meg minden! Igen, amit csak akartam, megkaptam. De hiába volt szép a ház, amikor nem volt benne senki, akivel elbeszélgethettem volna. Megvolt a napi-
rend, a rohanás. Ah, inkább hagyjuk, igazad van, te nem tudsz nekem mindent megadni, te a végtelen lehetőségeket nyújtod át tiszta szívvel.

A fiú szavak híján átölelte a lányt, együtt nézték a lángok táncát.

– És van karácsonyfánk is – a lány a szoba sarkába pillantott. – Honnan vetted?

– A kuka mellett állt. Valaki időközben talán szebbet, nagyobb szerzett be.

– Még mindig szép.

– Az. Első díjat kaphatna az üvegmosók versenyén – mindketten megkönnyebbülve felkacagtak.

– Milyen volt azelőtt a karácsonyotok? – kíváncsiskodott a lány.

– Idegtépő – vigyorgott a fiú. – Anyánknak rögeszméje volt az ünnepek előtti nagy-takarítás. Amikor rend volt, azon sipítozott, nehogy valamit újra összekoszoljunk. „Legalább a szőszöket szedjétek össze a szőnyegről!” – kiabált velünk. Utálta a legyeket, szabályos hajtóvadászatot indított ellenük. Egyszer a bátyám kitalálta, hogy egy döglött példányt odaragaszt a szekrény ajtajára. Anyánk meglátva a legyet, drámaian széttárt karokkal hátraszorított minket, mintha egy fe-

nevadtól óvna, majd lábujjhegyen megközelítette áldozatát. A következő pillanatban egy konyharuhával halálos csapást mért rá. Amikor megértette, hogy nevetésünk miatt fullad szinte sírásba, jócskán kijutott a csapásból nekünk is, de már papuccsal.

A lány felkacagott, szinte maga előtt látta az egész jelenetet, a csínytevés örömét, még ha az elnászpángolással is végződött.

– Te mire emlékszel vissza szívesen? – kérdezte a fiú.

– A fa díszítésére. Képzeld el egy mennyezetig érő fenyőt, amit tele kellett aggatni díszekkel, szaloncukrokkal! Az elején mindig igyekeztem

szépen elrendezni, mi hová kerüljön, de az édességeknél már elfogyott a türelmem. Tudod, ha fél napig azt kell csinálnod... A szaloncukrokat kettesével raktam, egyet-egyét összekötözve szalaggal. Anyám mindig rengeteget vett, tényleg nem tudtam már hová felfüggeszteni, így a szoba sarkában állva megló-báltam a szaloncukrokat, és felhajigáltam a fára. Ahová estek, ott maradtak, néha pár üveggömb bánta az ügyeskedésemet.

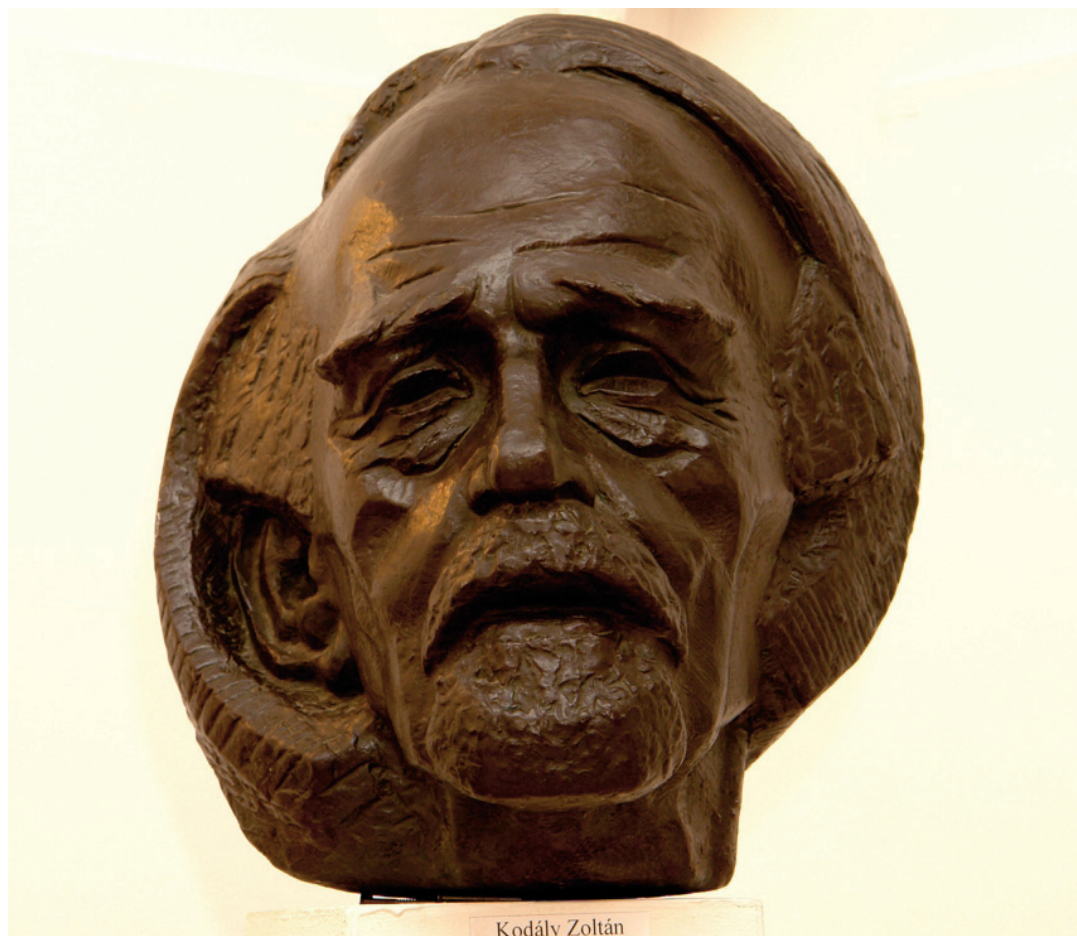
– Ez igen! Jól kitaláltad, gondolom, örültek a szilánkoknak – csipkelődött a fiú.

– Ugyan már, azokat eltüntettem. Csak az üres szalon-

cukros papírokat nem lehetett sokáig titkolni, pedig olyan szépen vissza tudtam csomagolni mindet! A szellőztetésnél szépen lengedeztek a huzatban, az árulta el a tor-koskodásomat.

A pattogó tűz előtt üldögélve emlékeikbe merültek. A csendet hirtelen zongora hangja törte meg. Tétova, ügyetlen próbálkozások voltak.

– Gyakorol a szomszéd kislány – mondták egyszerre. Ismét csend lett, szék nyikorgása hallatszott, majd gyakorlott ujjak futottak végig a zongora billentyűzetén. A hangjegyek dallá formálódtak, és az öreg bérház ajtóin bekopogtatott a *Csendes éj* dallama.

Nagy János: Kodály Zoltán

A PATAK ÚTJA

Az alpesi hegyről lezúduló patak vize olvadt hóból, esőből áll, és az útja sem egyenes. Hihetetlen energiával és erővel tör magának utat ide-oda, hogy aztán az összes vizet, hordalékot, kis kavicsokat lejjebb egy mederbe összpontosítsa. Unalmas az útja, ahogy zúdul lefelé a megszkott, kialakított mederben? Korántsem az, mert tele van izgalommal. Ez a patak bátor! Nem fél a kihívásoktól. Aggodalmait leküzdve zúdul le a meredek hegyen, hozva

magával a vízcseppeket, apró kristályokat, kis köveket, kavicsokat. Mindegyik külön történetet rejt magában. Az ember azt gondolná, lejjebb megállapodik majd. De nem! Ez a patak különleges. Medre hepehupás, kanyargós, több kis ágba szétfutó, benne kisebb-nagyobb szigetek. Van, amelyiken élet sarjad, fű zöldül, virágok nőnek, a másik teljesen kopár, száraz. Ott halmozódnak fel a lerakott kavicsok, érdekes kövek. Vize hol sekély, hol mélyebb. Helyen-

ként rohan, és van, ahol lelassul, szinte leáll, mintha kicsit megpihenne a nagy iramtól elfáradva. Aztán odébb új erőre kapva, meglátva a lehetőségeket, megint nekilendül, és kitartóan, magabiztosan halad célja felé. Gyönyörű szalagja pontosan beleillik a környezetébe, ahogy kanyarog a meszesességbe. Úgy tűnhet, egyedül van. De ez teljességgel lehetetlen! Hisz kristálytisza vize éltető erőt ad a káprázatosan virágos rétnak, a mormota-város lakóinak, akik

vijjogó hangon jeleznek egymásnak, ha veszély közeledik. Ide járnak a közelben legelő tehének, lovak és vándorok, megpihenni vágyó emberek, és még ki tudja kik. És ő mindenkinek ad! Mert egyszerűen jó, nem válogat. Senkinek nem mondja: te nem ihatsz a vizemből, te nem hűsölhetsz, nem pihenhatsz meg mellett. Aki leül egy ilyen patak mellé és elcsöndesedik, egyszer csak meghallja csodálatos hangját, és ha kellőképpen figyel, rácsodálkozhat arra,

hogyan pont olyan, mint az életünk! Mert mi is, amikor elindulunk, tele vagyunk erővel, energiával. Sokszor cipelünk terheket, köveket, amiket aztán idővel valahol lerakunk végre. És vannak szigetek is, ahol megpihenhetünk, ha akarunk. Vannak helyek, ahol termékenyvé válunk, és alkothatunk. De ahogy a patak, idővel mi is továbbcsobogunk, hogy más, új utakat vájjunk ki a medrünkben, amik színesebbé, izgalmasabbá teszik életünket.

Dráfi Emese

mozaik

Hiányzik a könyvtárából egy regény, verseskötet, antológia vagy irodalmi kiadvány? Egy felvidéki szerző régebbi könyvét keresi? Forduljon hozzánk bizalommal, szívesen segítünk a könyv beszerzésében. Jelentkezzen a helyorseg@liliumaurum.sk címen!

Nagy János alkotásai

LAPSZÁMUNK SZERZŐI

A. Túri Zsuzsa (1971) költő, műfordító, Budapest
Balázs Géza (1959) festő, grafikus, Komárom
Bolemant László (1968) költő, műfordító, fotós, Bajcs
Csáky Pál (1956) író, politikus, Pozsony
Csontos Márta (1951) író, költő, műfordító, Sándorfalva
Dráfi Emese (1970) író, Komárom
Durec Valéria (1964) író, Szógyén
Fellinger Károly (1963) költő, író, Jóka
Hodossy Gyula (1960) költő, író, intézményszervező, Balázsfalva
Hogya György (1956) író, szerkesztő, Királyhelmec
Ježsó Ákos (1965) író, Monor

Király Anikó (1993) író, illusztrátor, Feketenyék
Kovács Balázs (1996) költő, Komárom
Kövesdi Károly (1953) költő, író, műfordító, Taksony
Morva Mátyás (1994) író, Ipolyság
Nagy Attila (1975) helytörténész, író, szerkesztő, Dunaszerdahely
Nagy Erika (1961) író, szerkesztő, Nyárasd
Ollé Tamás (1996) író, költő, Ekecs
Póda Erzsébet (1965) újságíró, író, szerkesztő, Pódafa
Tamási Orosz János (1953) költő, író, Budapest
Tózsér Árpád (1935) költő, író, művelődéstörténész, Pozsony
Szarka Tamás (1964) énekes, zenész, író, Galánta
Z. Németh István (1969) költő, író, szerkesztő, Csicsó

Lapszámunkat **Nagy János** szobrászművész alkotásaival illusztráltuk.

rejtvény

ADY ENDRE NYOLC IRÁNYBAN

Békesség ünnepén című versének részletében vastag betűkkel jelöltük a nyolc irányban kihúzandó szavakat. A maradék betűk összeolvasva adják a megfejtést, a költő egy másik versének címét. Beküldési határidő: december 31.

Lobogj, kis gyertya! Meg nem árthat
ennyi kis fény tán a világnak.
Odakint szörnyű nagy a kétség,
 odakint szörnyű a sötétség.
 Odakint szörnyű vaksötétben
sirály sikoltoz, vércse vijjog,
 bagoly **huhog**, kóbor **eb** szűkül.
 Odakint valami **nagy** titkot
rejteget a **sötét** világ,
jó lesz mormolni szaporábban
 a **szent** zsolozsmát, **bibliát**.
 A föld **könnyektől** terhesült meg,
 s a terhesült föld ing, **remeg**,
 a vajúdó kinnak gyümölcse
 nem lehet **más, csak szörnyeteg**.
 Ami sóhaj, nyögés, **kín, szenny** volt,
 és rettentett a földgolyón,
 vad orkánban **kitörni készül**,
 világot törve, **rombolón**.
 Évezredes **tragédiának**
 bosszuló vége fenyeget,
 vad-éhesen, **vad** harcra készen

állnak iszonyú seregek.
 A **Messiást** nem várják **immár,**
nem kell többé a **Messiás.**
Hazug a megváltás meséje,
 szentségtelen a szentírás.
 Hazug minden, **amit az ember**
évezredekkel istenné tett,
 csak egy **igazság** – közös jussú
 s egyenlő **végű** – ez: az élet.
Ám ne nézz ki az éjszakába,
 örvendezzél **derék** világ,
 hangozzatok, **jámbor legendák,**
 zsolozsmák, bibliák, **imák.**
 Ne **halljátok** a föld-düböngést,
menjen tovább a szürke **élet,**
közel a földi **végítélet.**
Addig lobogj csak, **kicsi gyertya,**
Harsogjatok csak, égi **villik,**
Örvendezzél derék világ,
te meg vagy váltva **tudniillik.**

Készítette: Z. Németh István

H A R S O G J A T O K Á D N E G E L
 U D A V É I S Z E N T Á I L B I B M
 H K M K K V M O R M O L N I S Ö I E
 O Ö I E A O E Á N Í K A S C R D H G
 G Z T G N N D Z K I L L I V L A I V
 T E A E G J L A R R T K E Ö Z D D Á
 S L M R Y Ó E L K E U N F U D E N L
 É G H E E K A N Á I D É G A R T Ó T
 G E A S R Á A R S E N E J É E E L Á
 R T L Ö T G T Z Z Y I T K Á B T O S
 Ö E L T Y H O Z N M I S Ö K M T B Y
 B Y J É A N É N M Y L G T B E B M L
 Ü N Á T Y L E Á N E L O A E B L O Á
 D R T Ú E Z R N S Ü I L B Z N É R R
 D Ö O C S G E Z Z S K O E O S N N I
 L Z K S Á M E S S I Á S T K G Á É S
 Ö S I T E L É T Í G É V É G Ű J G Y
 F K L Ö T K E Y N N Ö K I T Ö R N I

képregény

